

Kwôlo Dôri wo Emen wo Ja kôl kwôli bô magtubu tori a

Kwôlo kôl kwôli magtubu to Ja li hen

Kwôlo Dôri wo Ja na, na magtubu to ôbi li bijn bay ayê bôô ka Siri. Magtubu hende to hen, bay soderére tôn nañ kini kwôlo bay kôl kôl men, gwsore to bay lijn hen, kôba, yi gay dê nañ gwsore to bay lijn magtubu to Matiyé men, Mark men, Luk a a men hen. Ja ðebu gañ na sa iyay kwôlo Jésu wo yi kini uwôbêri a hen men, ari lêri a a men.

Ayijn tôri sa sapitre 1-12 a na, kôl na kwôli ari lê Jésu ka jurgem ka ðê kirijn hen. Bay a na gijnê wo gel wo Jésu ré na Kema Emen. Sapitre bi wo hen kôba, kôl kwôli upé wo si Jésu uwônjijn nañ ôbi sa Jubjê wo pôni (Sapitre 3) hen men, nañ iyore to Samari (Sapitre 4) hen men, nañ bay ômjare hen a men (Sapitre 5 nañ 9). Perê kwôlê bi wo ôbi gelijn bijné hen na, Jésu gel wo ðiré yi môjn kwô wo kwôni ré ôm ba, ré gôlijn iyôjn men, ðiré yi môjn ôbi abê gangê wo dô tumô gawrê ôrijn ligi Ibari Emen a iyôjn men, ðiré yi môjn tare tojn hendi perangê kirijn sa terare a nà a men. Na hen iyôjn a, Jésu ré yêge sa yiri gelijn bijné hen.

Sapitre 13-21 a na, kôl na kwôli ðé wo Jésu a ðé sa terare nà añ belé herê ligi Ibari a hen. Ôbi dôrijn bay tôri kwôlê men, ðanjji wô wulê wo ðiré nañê perêrji a (13-16) hen men, uwôl Ibari wô sarji (Sapitre 17) men, kwôli anja yi sa temay Jésu a (Sapitre 18-19).

Kwôli are bay ka yi gengijn sa temay Jésu hen na, gelijn nañ kwo si Matiyé nañ Mark nañ Luk kôl hen iyôjn têtj. Sapitre 20-21 a na, nañ sa Pak, Jésu gel yiri gejn na

iyôn geliŋ bay tôri. Ôbi lê magtubu to Ja hende to hen kôl iyôn ba: «Ôbi li magtubu hende to hen iyôn bi ðijé ka na gel Jésu ré hen na, bi bay kôba, ré bijŋ bôrji sari a men.» (Sapitre 20: 29-31.)

Kwôlo Dôri wo Ja bi wo hen na, kôl kwôli Jubŋê kwôy kwôy mega ðijé ka yi gay iyôn. Hena Jésu ré kôl kwôli Jubŋê ba, na Jubŋê kêm né. Niŋba, na ka kaŋ kwôlê wori hen ði. Perê bay ka kaŋêri bay ka hen na, kwônêri ba, na bay sa Jubŋê. Jésu yiri na Jub men, bay tôri ka ôbi tôri tumô hen kôba, na Jubŋê a men. Kirijŋa Ja kôl kwôlê aŋ ôm Jub, Jub ba, na wô sa ðijé kaŋ Jub hen kêm mera ré niŋba, na wô sa ðijé kêm ka kaŋ Jésu Krist hen.

Kwôlo Dôri wo Ja li bô magtubu tori a hen na, kôl kwôli yê Jésu ré men, kwôli ayê tô jé wori ré a men. Niŋba, ayê tô gelé wo Jésu ré na kwôlo Emen men, ôbi na ré mô naŋ Emen ca tumô yeŋ kwôy kemnêj. (Sapitre 1: 1-18.)

Jésu wo na kwôlo Emen hen na, era sa terare a nà sa mô naŋ gawrê. Ôbi a, bay ré nême yiŋ kam Emen hen. Wulé wo Jésu na baŋ sa terare a nà tô hen na, ôbi na bijŋ naŋ Ibari dô men, ôbi na ôbi jé wori a men.

Bijé kêm ka woge Emen naŋ bôô pôn hen na, bay a henêri naŋ geré wo Kemari.

Jésu Krist na Kwôlo men, kirijŋ ka perangi men, merê tu geŋ a men

(1 Ja 1: 1-3,5-10)

¹ Pa dema, Emen ré ayijŋ tô ðé are tô na, Gawra wo bay uwôgeri Kwôlê hen, na ya niŋ, ôbi na mô naŋ Emen ca yeŋ men, Kwôlê bi wo hen na na Emen a men. ² Kwôlê bi wo hen, na mô naŋ Emen pa dema, ôbi na ré ayijŋ tô ðé are. ³ Aŋ are kêm ka na ðijŋ hen na, na na naŋ geré wo Kwôlê bi wo hen men, are bay ka kêm hen, ka ôbi ré baa lêreji ba, naŋ. ⁴ Na Kwôlê bi a, merê tu geŋ ré yi bôri

a men, merê tu geɲ bi wo hen, a na kirijɲ ka perañgi ka ðijé ka sa terare a nà a men. ⁵ Kirijɲ ka perañgi bay ka hen, perañge bô dilemne a, nijɲba, dilemne kaɲ kirijɲ ka perañgi bay ka hen.

⁶ Menba, Emen jé gawra wo bay uwôgeri Ja. ⁷ Ôbi era na wô derê kwôli Kirijɲ ka Perañgi bay ka hen, aɲ bi ðijé ré bi bôrji sarji a, sa kibi kwôlê wo ðiré dô hen a men. ⁸ Ôbi na Kirijɲ ka Perañgi bay ka hen né, nijɲba, ôbi era na wô kelê kwôliji ði. ⁹ Kirijɲ ka Perañgi bay ka hen na, na kaɲ tiri, ka era sa terare a nà, aɲ perañge kirijɲ aɲ ðijé kêm gel kirijɲ.

¹⁰ Gawra bi wo na Kwôlê hen na, sa mô sa terare a nà ya, aɲ ná sa kibri aɲa Emen na ré ðijɲ terare naɲ are kêm ka yi sara hen, menba, gawrê bay ka sa terare a nà, tirji jôrijɲ sari a ré. ¹¹ Ôbi era sa iyére tori a nijɲba, kari kaɲ ðéɲ ðéɲ bay ka hen kaɲni. ¹² Nijɲba, ka pônî perê ka geyri aɲ bi bôrji sari a hen na, ôbi biji geré bi bay ré bilijɲ yi kam Emen. ¹³ Bijé bay ka hen yi kam Emen na, mega wo gawra yêɲ kamni hen iyôɲ né men, na naɲ bô geyé wo gawra wôni ré a men, nijɲba, na Emen a beléji a, bay ré yijɲ kamni hen.

¹⁴ Men, Kwôlê bi wo hen bilijɲ yi gawra aɲ sa mô perêrna nà, aɲ bô derê naɲ tu kwôlê yi yiri damaɲ men, nana gel damɲare tori a men, damɲare tori hende to hen, na to Iba Kema a bijɲ Kemari wo pôn nêɲ nêɲ hen. ¹⁵ Ja na kôl kwôli kaɲ a ta kôl iyôɲ ba: «Na wô sari ôbi aɲa na ené kelêɲge iyôɲ ba: «Ôbi ré era cêgen a hen ya men, damɲare tori ré gôlijɲ tijê a men hen», wôsa ôbi na mô ca tumôn yeɲ.»

¹⁶ Sa kibi bô derê wori aɲa nana uwôɲ terê kibi wo gay gay hen. ¹⁷ Ca ba, Emen na bi *Moyis a na geléna tôô, nijɲba, bô derê naɲ tu kwôlê na, na Jésu Krist a saɲ béna. ¹⁸ Wôsa kwôni wo gel Emen ba, naɲ tô, nijɲba, na

Kemari wo pôn nêj nêj wo na Emen wo mô nañ Ibari hen, a gelénari aña nana hôni hen.

Kwôlo Ja ôbi lê batêm dô

(Mt 3: 1-12, Mk 1: 1-8, Lk 3: 15-18, Ja 5: 33-36)

¹⁹ Bay sa Jubnê ka Jérusalêm jéji bay bê kwôbe nañ kam *Lébi ligi Ja a engeri iyôn ba: «Jôbi ju na i ba?»

²⁰ Menba, ôbi uwôsirji ré, añ kôlji wañ ta kôl iyôn ba: «Na nôbi a na *Krist, kwo Emen dôri hen, bi ré tô.»

²¹ Menba, bay engeriri iyôn ba: «Niñba, ju na i ði ba? Ju na *Eli *ôbi kibi Emen laba?» Menba, Ja uwôlji sara iyôn ba: «Ena ôbi ré.» Menba, bay hô engeriri iyôn ba: «Niñba, ju na ôbi kibi Emen wo bay na kôl kwôli hen ðê?» Menba, Ja kôlji iyôn ba: «Ena ôbi ré tô a men.»

²² Menba, bay hô engeriri iyôn ba: «A na niñba, ju na i ði a jeré kelêni kwôlo gengiñ sam ba, niña herê ô kôliñ ka joni hen ré ba?»

²³ Menba, Ja uwôlji sara iyôn ba: «Ena tôô kwo ôm derô gwôlê añ kôl iyôn ba: «Nanênge geré wo Kelma bi ô derôre.» Na mega wo ôbi kibi Emen *Esay na kôl hen iyôn.»

²⁴ Perê ðijné ka bay jéji yi Ja a hen na, Parisiñêñê kôba ya men. ²⁵ Añ bay engeriri iyôn ba: «Ju na Krist, kwo Emen dôri hen ré men, *Eli ré men, ôbi kibi Emen ré a men menba, wô mi a jeré liñ ðijné batêm ði ba?»

²⁶ Menba, Ja hô uwôlji sara iyôn ba: «Nôbi ba, en lêngge batêm na nañ kam, niñba, gawra wo pôni mô perêñge a hen ya, wo ken hôni ré. ²⁷ Ôbi era cêgena hen ya añ ena ani wo na beséré gangi garbê kari ré.»

²⁸ Are bay ka kêmen hen liñ na sa iyé Bétani a, cêgi cér wo Jurdê kiriñ ka Ja liñ ðijné batêm ya hen.

Jésu Kema Kwormo wo Emen

²⁹ Wulê pôn cêgê menba, Ja gel Jêsu era ligiri a, menba, ôbi kôl iyôn ba: «Gelênge na Kema Kwormo wo Emen wo dô têriŋ sa ðijé ka sa terare a nà bi a na. ³⁰ Na ôbi á, na ené kôl kwôli kôl iyôn ba: «Gawra wo pôni era cêgena hen na, damnare tori gôliŋ tijê wôsa ôbi na mô ya ca tumôn yerŋ a men.» ³¹ Na en hôn mega ôbi a ré na Kema Kwormo wo Emen né. Aŋ en liŋ ðijé batêm naŋ kam aŋ bi kam *Israyêl ré hônijni.»

³² Ja dô kwôli kôl iyôn ba: «En gel Tini Emen herbo ta derômaranŋ a mega derare iyôn sari a. ³³ Na en hôn wo ôbi ré na i ba, ré nijba, na Emen wo na joon bi ené liŋ ðijé batêm naŋ kam hen na, na ôbi a kôlen iyôn ba: «Kwôni wo já gelé Tunu herbe aŋ ðebe sari a hen na, na ôbi a liŋ ðijé batêm naŋ Tunu toŋ hendi bô bôrê.» ³⁴ Ôbi a, kirijna ené gel hen iyôn menba, en kôl ôbi ré na Kema Emen bi hen.»

Bay tô Jêsu ka tumô

(Mt 4: 18-22)

³⁵ Wulê pôn cêgê menba, Ja naŋ bay tôri ka wôô hen hô heraji kirijŋ bay ka hen. ³⁶ Aŋ kirijna ôbi gel Jêsu wo ô hen menba, ôbi kôl iyôn ba: «Gelênge na Kema Kwormo wo Emen bi a nà.»

³⁷ Kirijna bay tô Ja bay ka wôô hen, toy kwôlo ôbi kôl hen menba, bay ô tô Jêsu a. ³⁸ Kirijna Jêsu bare cêgeri gelji wo bay era tôri a menba, ôbi kôlji iyôn ba: «Ken woge na mi ba?» Menba, bay enggereri iyôn ba: «*Rabi, (hini bi wo hen bôri ôbi gelijŋ ðijé are) iyére tom na yôn ba?»

³⁹ Menba, ôbi kôlji iyôn ba: «Eranje ka sa gelé» menba, bay ô, ô gelé kirijŋ ka ôbi môriŋ ya hen, menba, bay mô naŋ ði sem. Kirijna tare pôô nijŋ menba, bay ô ta.

⁴⁰ André woŋ yêni Simô Piyêr na kwo pôni perê bay tô Ja bay ka wôô ka na toy kwôlo Ja aŋ na ô tô Jêsu a hen.

⁴¹ Na André bi a erê uŋé yêni Simô tumô aŋ kôli iyôn ba:

«Nini uᵑᵑa *Mési» (hini bi wo hen bôri na Krist, kwo Emen dôri hen).

⁴² Menba, ôbi ôriᵑᵑ naᵑᵑ Simô ligi Jésu a, Jésu bô Simô aᵑᵑ kôli iyôᵑᵑ ba: «Ju na Simô kema Jonas, niᵑᵑba, haw hen bay uwôgem Képas.» (Bôri na «keram.»)

Jésu uwôge Pilip men, Nataniyêl men

⁴³ Wulê pôn cêgê menba, Jésu genge đirê erê Galilé. Ôbi uwôᵑᵑ Pilip aᵑᵑ kôli iyôᵑᵑ ba: «Era tôn a.»

⁴⁴ Pilip na kwôni wo Bêtsayda mega si André naᵑᵑ yêni Piyêr hen iyôᵑᵑ men. ⁴⁵ Pilip uwôᵑᵑ Nataniyêl aᵑᵑ kôli iyôᵑᵑ ba: «Nini uwôᵑᵑ kwo Moyis na kôl kwôli bô magtubu tôô a hen men, bay kibi Emen kôba, na kôl kwôli bô magtubu toji a hen men. Na Jésu wo Najarêᵑ woᵑᵑ kema Josêp.»

⁴⁶ Menba, Nataniyêl kôli iyôᵑᵑ ba: «Sa iyé Najarêᵑ a ba, ani ka dôri a hena ya pa pa ba?» Menba, Pilip kôli iyôᵑᵑ ba: «Era já sa erê gelé hen tô.»

⁴⁷ Kirijᵑa Jésu gel Nataniyêl era ligiri a menba, ôbi kôl iyôᵑᵑ ba: «Gel, na Israyêl woᵑᵑ đéᵑᵑ wo ermé wôni wo habiᵑᵑ naᵑᵑ bôri a.»

⁴⁸ Menba, Nataniyêl enᵑgereri iyôᵑᵑ ba: «Ju hônen na yôᵑᵑ ba?» Menba, Jésu uwôli sara iyôᵑᵑ ba: «Pa dema, Pilip ré uwôgem tô na, en gelem kirijᵑa ju môriᵑᵑ tô tôgôre a hen.»

⁴⁹ Menba, Nataniyêl uwôli sara iyôᵑᵑ ba: «Rabi, ju na Kema Emen, ju na Kelma wo Israyêl.»

⁵⁰ Jésu kôli iyôᵑᵑ ba: «Wô wo en kôlem ené gelem tô tôgôre a bi a, jeré bi bôm sara hen ba? Já gelé anᵑᵑa dami ka đê ka hen aᵑᵑ tô.»

⁵¹ Menba, Jésu kôlji iyôᵑᵑ ba: «Na tu kwôlê a ené kelêᵑᵑge hen, haw hen ka gelé derômarᵑᵑ a bôliᵑᵑ aᵑᵑ manê ka Emen a herbé men, đayê herê men, san nôbi *Kema Gawra a.»

2

Gijnê wo tumô cog cog wo Jésus li

¹ Wulê wôô cêgê menba, gerê iyére yi Kana emê wo Galilé a. Menba, yoo Jésus ô ya men. ² Jésus kôba, bay uwôgeri kini gerê iyére hende to hen a naɲ bay tôri. ³ Care toɲ kam tɲaɲɔr yê ðɲé menba, yoo Jésus kôli iyônɲ ba: «Care toɲ kam tɲaɲɔr to ðɲé ré yi naɲ niɲ.»

⁴ Menba, Jésus kôle iyônɲ ba: «Yoon, mini a kôlen kwôli aɲga ené li ré. Tare tɲê nê m ré tô.»

⁵ Menba, yori kôliɲ bay cé emê hen iyônɲ ba: «Aɲga ôbi a kelênge kené li ba, ken li mera.»

⁶ Kirɲ bay ka ya hen, téwɲê ka bay li naɲ keram jii yi ya, na téwɲê ka Jubɲê lôɲniɲ yirji wô séliɲ tumô Emen a. Téwɲê bay ka hen na, pôn ba, ay tawa subu subu. ⁷ Menba, Jésus kôli iyônɲ ba: «Kebéngge kam ken bi wiinê téwɲê bay ka hen ta.»

Menba, bay kebe kam bi wiinê téwɲê bay ka hen telêj telêj ta. ⁸ Menba, Jésus kôli iyônɲ ba: «Kebéngge ken biɲ ôbi sa bay cé emê na haɲge niɲ.»

Menba, bay kebe ôriɲ biri. ⁹ Kirɲa ôbi sa bay cé emé bi wo hen yi gel menba, kam bay ka ré beliɲ care toɲ kam tɲaɲɔr hen, niɲba, ôbi hôn kirɲ ka care toɲ kam tɲaɲɔr hende to hen hen aɲ ya ré, niɲba, bay jé ka ré kebe kam hen na, bay hôn dô menba, ôbi uwôge ôbi kurô bi wo hen ¹⁰ aɲ kôli iyônɲ ba: «Dôd ba, ðɲé céré na care toɲ kam tɲaɲɔr to dôri tumô aɲ kirɲa ðɲé ka bay uwôgerêji hen kwoyré niɲ dema bay ré cé to melangi cêgê tô menba, jôbi ba, ju gem care toɲ kam tɲaɲɔr tom to dôri na yônɲ aɲa jeré soɲ naɲ tu nâ tô ba?»

¹¹ Na sa iyé Kana bô emê wo Galilé a Jésus ré li gijnê wori wo tumô cog cog, aɲ geliɲ damɲare tori aɲ bay tôri biɲ bôri sari a.

¹² Cêgi gerê iyére hende to hen menba, bay ôrji Kapêrnayôm nañ yori men, yênêri men, bay tôri a men, niñba, bay wôl ya gañ né.

Jésu dage bay lê jenga bô iyéy Emen a

¹³ Sa lê geserê *Pak wo Jubnê baa dfa menba, Jésus ô Jérusalêm a. ¹⁴ Ôbi uwôn derô haba wo *iyéy Emen a, kelbê ka bay erañ gara men, gamgê men, derare nañ bay kerangê lari ka môrji tòn hen. ¹⁵ Menba, Jésus gwôje gañne lijn sera añ ôbi dageji kêm bô iyéy Emen a nañ gamgê men, kelbê kaji men, ôbi nôgerê tabel to bay kerangê lari wo gay gay hen hee añ useré lari woji bi wo hen a men, ¹⁶ añ ôbi kôlin bay erañ nañ derare gara na iyôn ba: «Ôriñge nañ derare tonje hen ken sijn nô, ka ayê iyé Iban lijn kini lê gara wonje né.»

¹⁷ Menba, bay tôri erem sa kwôlo na lijn bô magtubu to Emen a kôl iyôn ba: «En gey iyére tom gañ. Geyé bi wo en gey iyére hende to hen, hen na, payren môñ tare to uwoy gawra iyôn.»

¹⁸ Menba, Jubnê kôli iyôn ba: «Na mi kañ giñê a jeré lê geléni añ bi niné hônijn wo jeré nême lê mega wo ju lijn hen iyôn ba?»

¹⁹ Menba, Jésus uwôlji sara iyôn ba: «Téñge iyéy Emen hende to hen añ, añ na hô dé hôriñ sa subu dêj.» ²⁰ Jubnê kôl iyôn ba: «Iyéy Emen to yi hen na, li elê tôre pôrbu kibi jii dema niné li kô tô menba, jôbi ju kôl sa subu dêj menba, jeré dé kerê ba?»

²¹ Niñba, Jésus kôl na kwôli iyéy Emen to na kurônji yiri hen. ²² Na ôbi á, kirijna Jésus ré ji si kamnê menba, bay tôri erem sa kwôlê bi wo ôbi na kôl hen, añ bay bi bôrji sa kwôlo Emen a men, sa kwôlo Jésus na kôl a hen a men.

²³ Kirijna Jésu bajn Jérusalêm a tô lê geserê Pak a na, ðijné kwône bi bôrji sari a wô giñê wo gay gay wo ôbi li.
²⁴ Nijnba, ôbi bi bôri sarji a ré wôsa ôbi hônji pôn pôn kêm.
²⁵ Ôbi ôrijn doy bi bay ré dôri kwôli kwôni ré a men, wôsa ôbi hôn bô gawrê kêm.

3

Nikwodêm ô iyêlê najn Jésu

¹ Perê *Parisijnêñê a na, gawra wo pôni bay uwôgeri Nikwodêm. Ôbi na kelma perê kilmé ka Jubjê. ² Ôbi era ligi Jésu a yoyre an kôli iyôn ba: «*Rabi, nini hôn wo jeré na dami wojn ôbi gilijnare ðijné tôô to Emen wo hena ligi Emen a. Wôsa hena Emen né baa najn kwôni ré ba, ôbi a nê mê lê an gajn giñê mega wo ju lijn hen iyôn né.»

³ Menba, Jésu uwôli sara iyôn ba: «Na tu kwôlê a ené kôlem hen, hena gawra ré hô yêjn ðañ ré ba, ôbi a gelé *emê iyére to Emen né.»

⁴ Nikwodêm uwôli sara iyôn ba: «Hena gawra ré na kwo iyêri nijn ba, a hô yêjn ðañ na iyeñ ba? Ôbi a hô herê bô yori a dema bay ré yêri hôrijn ba?»

⁵ Menba, Jésu uwôli sara iyôn ba: «Na tu kwôlê a ené kôlem hen, hena gawra ré yêjn najn geré wo kam men, kwo Tunu a men ré na, ôbi a gelé emê iyére to Emen né.

⁶ Anğa kurôngi yi a yê ba, na kurôngi yi men, ka Tunu a yê ba, na Tunu men. ⁷ Bi dengôm tém wô kelê wo en kôlem jeré hô yêjn ðañ hen né. ⁸ Kal ge na kirijn ka bôri gey a men, ju toy na néri mera, ðiba, ju hôn na ba, ôbi hena na yôn ba, ré men, ôbi ô na yôn ba, ré a men. Gawra wo Tunu a yêri kôba, a yé na mega bi wo hen iyôn men. Wôsa já gelé Tunu ré, nijnba, na jé wo hende li yi gawra a jeré gelé.»

⁹ Menba, Nikwodêm kôli iyôn ba: «Hen ba, a lijn na iyeñ iyeñ pôn ba?»

¹⁰ Menba, Jésu uwôli sara iyôn ba: «Ju na dami ôbi gelijare kam *Israyêl are menba, ju hôn are bay ka hen, ré wô mi ba? ¹¹ Na tu kwôlê a ené kôlem hen, nini kôl kwôli anja nini hôn men, nini dô kwôli anja nini gel naji tirni a men, menba, ken kaj bê bônge sa kwôli are bay ka nini derênge hen. ¹² Hen aja kené bi bônge sa kwôli anja sa terare a nà, ka en derênge hen ré ba, ka lê iyen a kené bê bônge sa ka derômaraj a ka na derênge kwôliji hen ba? ¹³ Aji kwôni wo day ô derômaraj a ba, naji, nijba, na kwo na hena derômaraj a bi pôn hari. Ôbi a na nôbi *Kema Gawra. ¹⁴ Mega wo *Moyis na iyege lari lij kalaw aji dôbe kibi gurô a ta hen iyôn na, gel wo nôbi Kema Gawra kôba, bay a ayen day ta hen iyôn men. ¹⁵ Aji bi i i wo ré bi bôri san a ba, ré mô tu geji naji kwini. ¹⁶ Wôsa Emen gey bijé ka sa terare a nà, damañ aja ré joni naji Kemari wo pôn nêñ nêñ hari hen sa terare a nà, bi i i wo ré bi bôri sari a ba, ré mène ré, nijba, ré mô naji kwini. ¹⁷ Wôsa Emen joni naji Kemari sa terare a nà na wô jerê kwôlê sa bijé ré, nijba, bi bay ré uwônij gelé sa kibri di. ¹⁸ Na ôbi á, kwôni wo ré bi bôri sari ba, bay a jerê kwôlê sari a ré nij. Nijba, kwo kaj bê bôri sari a ba, bay jô kwôlê sari a nij, wôsa ôbi bi bôri sa hini Kema Emen wo pôn nêñ nêñ hari hen né. ¹⁹ Jerê kwôlê bi wo hen na, na wo kirij ka perangi era sa terare a nà, nijba, gawré kajji aji wô kirij ka hendi di, wôsa jé lêreji na kwo habij. ²⁰ Ôbi a, i i wo ré li habré ba, kaj na kirij ka perangi aji, ôbi era tu kirij ka perangi bay ka hen a ré, wô wo jé lêri wo habij hen ma ré yé tu wolé. ²¹ Nijba, ôbi lêre anjan tiri na, ôbi era kirij ka perangi a, aji ari lêri ka dôri hen na, bijé gel wôsa bay biji naji tôd to Emen.»

Ja ôbi lê batêm dô kwôli Jésu

²² Cêgeri wori menba, Jêsu naŋ bay tôri ôrji bô emê wo Judé aŋ môrji ya. Aŋ lijɔ ɓijné batêm. ²³ Ja kôba lijɔ ɓijné batêm kirijɔ ka kam ya, ka bay uwôgeji Enôn ka ɗa naŋ Salim hen. Wôsa kirijɔ bay ka hen na, kam yi ya damaŋ aŋ ɓijné era bi ôbi ré liji batêm. ²⁴ Wôsa wulê bi wo hen na, bay uwôl Ja dangay a ré tô.

²⁵ Kirijɔ bay ka hen na, bay tô Ja narijɔ kwôlê naŋ Jub wo pôni gengijɔ sa lôŋê yi wô sélijɔ tumô Emen a wo na hara wo Jubŋê hen. ²⁶ Bay era sa uwôŋ Ja aŋ kôli iyôŋ ba: «Rabi, gawra wo na ɗebe naŋ ju cêgi Jurdê, aŋ na ju dô kwôli hen na, gel ôbi lijɔ ɓijné batêm aŋ ɓijné kêŋ ô ligiri a.»

²⁷ Menba, Ja uwôlji sara iyôŋ ba: «Hena Emen ré bijɔ kwôni are ré ba, ôbi a nêŋê uŋé ani sa kibri ré. ²⁸ Kenbay, na ken toy kwôlo na en kôl kôl iyôŋ ba: «Ena *Krist, kwo Emen dôri hen ré, nijɔba, bay joon tumôri a ɗi.» ²⁹ Yi mega kwôni wo eŋge iyore na, hende na tori nijɔba, ôbi tô kibri ba, ɗebu na ɗa kwari a. Ôbi toy tôri to ôbi dôrijɔ kwôlê hen menba, yiri dôri. Ôbi a, yen ré dôren damaŋ hen. ³⁰ Bi dampare tori ô tumô tumô aŋ bi tijê nôbi hera cêgê men.»

³¹ Kwôni wo hena derômaraj a era ba, ôbi gôlijɔ sa are kêŋ, nijɔba, kwo na kwo sa terare a nà ba, na kwo sa terare a men. Ôbi kôl na kwôli aŋga sa terare a nà a men, nijɔba, kwo hena derômaraj a ba, gôlijɔ sa are kêŋ. ³² Kwo hena derômaraj a bi wo hen, dô na kwôli aŋga ôbi na gel men, na toy a men, nijɔba, kwôni bi bôri sa kwôli bi wo ôbi dô hen né. ³³ Kwôni wo bi bôri sa kwôli bi wo ôbi dô hen na, ôbi gel na wo Emen ré kôl na tu kwôlê. ³⁴ Wôsa kwo Emen jori hen na, kôl na kwôli aŋga Emen kôl wôsa Emen biri Tini damaŋ. ³⁵ Baba Emen gey Kemari aŋ ôbi biri are kêŋ kôbri a. ³⁶ Ôbi a, kwôni wo bi bôri sa Kema ba, a merê naŋ

kwini, niɲba, kwo kaɲ bê bôri sari a kwôy ba, a merê naɲ kwini ré, niɲba, bô tarê wo Emen baa sari a.

4

Jésu iyêl naɲ iyore toɲ Samari

¹ *Parisijêɲê toy wo ðijé kwône ré bi bôrji sa Jésus a damaɲ men, ôbi ré liji batêm a men dɛ ka Ja. ² Tiri wori ba, Jésus naɲ yiri liɲ kwôni batêm ré, niɲba, na bay tôri a liɲ ðijé batêm dɛ. ³ Kirijna Jésus toy kwôlo bay kôl hen iyôɲ, menba, ôbi hena bô emê wo Judé bulo hera kwo Galilé a. ⁴ Mega wo ôbi a sé si Samari môj môj hen iyôɲ, menba, ⁵ ôbi sa bijɲ môni iyére to Samari to bay uwôgere Sikar dɛa naɲ yagê wo Jakwôb na bijɲ kemari Josêp ca yeɲ hen. ⁶ Kirijɲ bay ka hen, ôbi uwôɲ kelmá wo Jakwôb. Tare dɛbe dɛɲne niɲ, menba, ôbi merên tô kergare tori hende to hen, aɲ mô dô bul kibi kelmá bi wo hen a.

⁷ Menba, iyore to Samari era wô gebé kam menba, Jésus kôle iyôɲ ba: «Ben kam na yê men.»

⁸ Wôsa bay tôri naɲ naɲ dɛi, wôsa bay ô derô ira wô kelé aɲgaɲ emê. ⁹ Menba, iyore to Samari hende to hen kôli iyôɲ ba: «Wô mi a jôbi woɲ Jub jeré engeren eni toɲ Samari kam kaɲ yê ba?» Wôsa Jubɲê bijɲji naɲ Samari ré. ¹⁰ Menba, Jésus uwôle sara iyôɲ ba: «Hena ré meré hôn aɲgaɲ bé senje ka Emen men, ré meré hôn kwo engeréré kam kaɲ yê hen a men na, ré na mini a ré engereri kam kaɲ yê dɛi, aɲ ôbi a ré béré kam ka kwôni yi ba, a gôliɲ hen.»

¹¹ Menba, hende kôli iyôɲ ba: «Kelma, kelmá dɛoge men, ju ôriɲ naɲ gangi jelangê ré a men, menba, já lê iyeɲ a jeré uɲé kam kaɲ gelê bay ka hen ba? ¹² Jôbi ju gôliɲ môyrini Jakwôb wo na béni kelmá bi wo hen wo ôbi na yi kamni men, kamni naɲ ari abê kari kôba, na yi a men hen ba?»

¹³ Menba, Jésu kôle iyôŋ ba: «I i wo yi kami kelmá bi wo hen na, kam a hô diri hôriŋ. ¹⁴ Nijba, kwôni wo yi kam ka na biri hen na, kam a diri cêgê ré nij, aŋ kam bay ka na biri hen na, a yé tu kam ka sederiŋ ka a yé yiri a kwôy, aŋ ôbi a merê naŋ kwini.»

¹⁵ Iyore hende to hen kôli iyôŋ ba: «Kelma, ben kam bay ka hen na yê aŋ bi kam dên cêgê ré nij men, bi en hera sa gebe kam na ré nij a men.»

¹⁶ Jésu kôle iyôŋ ba: «Ô mu ô uwôga kurôre ken hera na.»

¹⁷ Menba, iyore hende to hen kôli iyôŋ ba: «Eni na, kurôn naŋ.» Menba, Jésu kôle iyôŋ ba: «Kwôlo mu kôl kurôre ré naŋ hen na, na tiri. ¹⁸ Wôsa kwôŋêrê ka tumô na bay, aŋ kwo mu mô tumôri a haw hen na, na kurôre ré. Kwo hen ba, mu kôl na tiri.»

¹⁹ Iyore hende to hen kôli iyôŋ ba: «Kelma, ju na *ôbi kibi Emen bi tiri. ²⁰ Môŋêrni na tebe Emen sa keram wo na. Menba, kenbay kaŋ Jubê ken kôl kini tibé Emen ré na Jérusalêm a mera.»

²¹ Jésu kôliŋ iyore hende to hen iyôŋ ba: «Bi bôre sa kwôlo na kelê hen. Era baa tumô a hen na, kiriŋ ka ðijé a tibij Emen Iba ðijé hen na, na sa keram a na ré men, na Jérusalêm a ré a men. ²² Kenbay kaŋ Samaritên ken tebe Emen nijba, ken hôni ré, nijba, nibay kaŋ Jub na, nini tibri men, nini hôni a men. Wôsa tô gelê hena na yi Jubê. ²³ Wulêri nêni nij wo ðijé ka tebe Emen Iba ðijé hen na, bay a tibéri na tibé woŋ tiri hen men, naŋ tunu a men. Wôsa na bay tibé Emen bay ka hen iyôŋgi hen a Emen né wogéji. ²⁴ Emen na Tunu aŋ ka tibri hen na, bi tibri naŋ tunu men, naŋ bô pôn a men.»

²⁵ Iyore hende to hen kôli iyôŋ ba: «En hôn wo *Mési (wo na *Krist, kwo Emen dôri hen) ré sa sa, aŋ kiriŋa ôbi ré sa na, ôbi ré sa derêni tô are kêni.»

²⁶ Menba, Jésu kôle iyôn̄ ba: «Na nôbi Krist, kwo Emen dôri hen bi a iyêlê naɲ mu hen.»

²⁷ Kirɲ bay ka hen, menba, bay tôri heraji men, aɲ tiniji ge kay wô iyêlê wo ôbi iyêl naɲ iyore hen. Nɲba, kwôni pôn iyôn̄ perêrji a hen engereri na ba, ju engere ani ba, ré men, na kwôli mi a, jeré iyêl naɲ tu ba, ré a men.

²⁸ Aɲ iyore hende to hen dɲi téwre tore aɲ kibi kelmá aɲ ge hô derô ira ô kôliɲ ðɲné iyôn̄ ba: ²⁹ «Eran̄ge ken sa gel gawra wo kôlen kwôli are kêm ka na en lêrê hen. Ôbi a yé na Krist, kwo Emen dôri hen bi ré ba?»

³⁰ Menba, ðɲné sooro derô ira aɲ eraji uwouɲni.

³¹ Menba, bay tôri kôli ré ôm are aɲ bay kôl iyôn̄ ba: «*Rabi, ôm are dem.»

³² Nɲba, ôbi uwôli sara iyôn̄ ba: «An̄gaɲ emêren ya a men nɲba, na kenbay a henê ré hen.»

³³ Bay tôri kôl perêrji a kôl iyôn̄ ba: «Na ba, kwôni eraɲ naɲ an̄gaɲ emê sa biri ba?»

³⁴ Menba, Jésu kôliɲ iyôn̄ ba: «Lê an̄ga kwo joon hen men, deré kibi jé wori a men na, ôbi a na emê wuɲê.

³⁵ Kwoūnge kenbay ba, ken kôl ré baa geserê pôrbu a dema kaw ré yé walê tô. Nɲba, nôbi en kelên̄ge, ayên̄ge tur̄nge ta ken geliɲ kaw ka né yi walê nɲ hen. ³⁶ Kwôni wo wal kaw ba, uwôɲ sa kôbri nɲ aɲ dayrê na kaw ka dôri wô merê tu geɲ wo naɲ kwini. Iyôn̄ ba, ôbi cé men, ôbi walê kaw a men na, bi ré liji yi derê ðem. ³⁷ Gwosoy kwôlo bay na kôl kôl iyôn̄ ba: «Kwo pôn̄i ré ci men, kwo pôn̄i ré wal men» hen na, na tu kwôlê. ³⁸ En jén̄ge ken ô walê kaw ka, ka ðan̄gi a na lê jér̄ji, aɲ ken ô na dilmirji.»

³⁹ Menba, kamaɲ ka Samari ka sa iyére hende to hen kwône bi bôrji sa Jésu, sa kibi kwôlo iyore hende to hen. Hende kôl iyôn̄ ba: «Ôbi dôren tô an̄ga kêm ka na en lêrê hen.» ⁴⁰ Menba, kirɲna kamaɲ ka Samari sa uwouɲni menba, bay uwôli bi ôbi ré wôl naɲ ci sem, menba, ôbi wôl

naɲ ci wulê wôô. ⁴¹ Bijné kwône damaɲ bi bôrji sari a, sa kibi kwôlo ôbi kôl hen. ⁴² Menba, bay kôliɲ iyore hende to hen iyôɲ ba: «Nini bi bôrni sari a na wô kibi kwôlo mu kelêni hen mera ré, niɲba, na wôsa nini toy kwôlo ôbi kôl hen naɲ marni, aɲa niné hôn wo ôbi ré na ôbi gôliɲ naɲ bijné ka sa terare a nà, tiri a men.»

Jésu berare kema gawra wo dami wo kelma

⁴³ Kirijna wulê wo wôô bi wo hen kô niɲ, menba, Jésus ô bô emê wo Galilé a. ⁴⁴ Wôsa ôbi na kôl tumô kôl iyôɲ ba: «*Ôbi kibi Emen na, balêri a biri kwôlê ré.» ⁴⁵ Kirijna ôbi sa bijn Galilé na, bijné ka Galilé biri yirji a wôsa ka pôni ka na ô lê geserê Jérusalêm a hen na, bay na gelo are kêm ka ôbi na la hen.

⁴⁶ Jésus hô bul hô Kana bô emê wo Galilé a, kirijna ka ôbi na li kam bilijna care toɲ kam tiɲaɗor hen. Sa iyé Kapêrnayôm a na, gawra wo dami wo kelma kemari ômiɲ. ⁴⁷ Aɲ kirijna ôbi toy wo Jésus ré hena Judé sa bijn Galilé na, ôbi ô ligiri a ô uwôli bi ré era iyére tori a sa berare kemari wo ômiɲ ɗa ma hen biri men. ⁴⁸ Menba, Jésus kôli iyôɲ ba: «Hena kené gel anɲaɲ giɲê ré men, anɲaɲ gelé ré a men na, ka bê bôrnɲe san a ré.»

⁴⁹ Menba, dami wo kelma bi wo hen, kôli iyôɲ ba: «Kelma era lew wô wo keman maa ma.»

⁵⁰ Jésus kôli iyôɲ ba: «Ô ham niɲ, wôsa kemam berare niɲ.» Ôbi bi bôri sa kwôlo Jésus kôli hen, aɲ kuriɲ ô hari niɲ. ⁵¹ Kirijna ôbi baa tô geré tô menba, manê kari jô kwini aɲ kôli iyôɲ ba: «Kemam berare niɲ.»

⁵² Menba, ôbi eɲgeriji iyôɲ ba, ré na naɲ tare iyeɲ a ôbi ré berare ba? Menba, bay kôli iyôɲ ba: «Henaɲ naɲ tare to sugi aɲa yiri ré jal.»

⁵³ Menba, ôbi hôn wo henañ ré na nañ tare hende to hen, aña Jésu henañ né kôli iyôn ba: «Kemam berare niñ» hen, menba, ôbi nañ ßiñé ka bô iyére tori a kêm biji bôrji sa Jésu a.

⁵⁴ Jésu li gijnê wo têtê wôôy bi wo hen, na kirijna ôbi henañ bô emê wo Judé herañ kwo Galilé a hen.

5

Jésu berare gawra wo kwa yiri ma

¹ Cêgê gijnê bi wo hen, menba, wulê lê geserê wo Jubnê wo pônî nêmenba, Jésu ô Jérusalêm a. ² Jérusalêm a na, ða nañ kibi geré wo bay uwôgeri ré na kibi geré wo gangê hen na, iyom wo dami wo bay pi bijñ kam bô lijñ tagare toñ pelé to bay uwôgere Bêtjata nañ kibi hébre hen. Kibi tagare hende to hen na, bay li pal bay ya. ³ Tô pal bi wo pôn pôn hen na, bay ômñare men, bay tu tijñ men, bay merayê ka gay gay hen môrji ya. [Bay gem bi kam né pelasiñ. ⁴ Wôsa *mana wo derômarañ a wo pônî herbo bô tagare hende to hen a ta ta añ pelase kam. Añ kwônî wo herbe bô a tumô kirijna kam pelasiñ hen na, ômñare tori hende to hen, na toñ mi mi kôba, dôriñ yiri a.]

⁵ Kirijñ bay ka hen na, gawra wo pônî wo ômñare liri li elê tôre subu kibi marge yi ya men. ⁶ Jésu gili wo ôbi yi tôn hen iyôn men, ôbi hôn wo gawra bi wo hen ré ômiñ elê kwône a men na, Jésu kôli iyôn ba: «Ju gey berarê ba?»

⁷ Ôbi ômñare bi wo hen uwôli sara iyôn ba: «Kelma, kirijna kam pelasiñ na, kwônî wo ré ayen uwôl bô tagare a nañ, añ kirijna en masa bi ené kuriñ bô a, menba, ôbi ômñare wo ðangi kuriñ bô a tumôn niñ.»

⁸ Menba, Jésu kôli iyôn ba: «Hena ta ay jaare tom ôriñ.»

⁹ Kirijñ bay ka hen na, ôbi berare añ ay jaare tori ôriñ. Na nañ sa *sa merê ta, ¹⁰ menba, bay sa Jubnê kôli iyôn ba: «Na sa sa merê ta, ðiba ré jeré ayê kwoy wom né.»

¹¹ Menba, ôbi uwôlji sara iyôh ba: «Kwo beraren hen kôlen iyôh ba: «Ay kwoy wom ju ôrijn.» »

¹² Menba, bay engereri iyôh ba: «Na i bi a kôlem: «Ay kwoy wom ju ôrijn hen ba?» »

¹³ Nijnba, ôbi hôn kwôni wo kôli kwôlê bi wo hen né, wôsa Jêsu kay perê ðijné ka kwôni ka ðebe ya hen.

¹⁴ Cêgê menba, Jêsu uwôjini derô haba wo *iyéy Emen a, menba, kôli iyôh ba: «Ju berare nijn nijba, ju hô li têrijn ré nijn wô wo aŋga ðê ka hen, maa hô lêm sôh.»

¹⁵ Menba, gawra bi wo hen, ô kôlijn bay sa Jubnê iyôh ba, ré na Jêsu a na ré berarêri hen. ¹⁶ Na ôbi á, Jubnê ré woge Jêsu wôsa ôbi ré berare gawra nan sa merê ta.

¹⁷ Nijnba, Jêsu kôlji iyôh ba: «Iban na li jé aŋ ôbi li na hen iyôh yôôd. Aŋ nôbi kôba, en li hen iyôh men.»

¹⁸ Na wô ôbi wo hen, aŋa bay sa Jubnê ré woge damaŋ a ciré deréri wô wo ôbi ré ðage sa tôô to gengijn sa sa merê ta hen mera ré nijba, wô wo ôbi ré uwôge Emen Ibari men, ôbi ré li yiri ðiré na Emen iyôh a men.

Emen bijn Kemari Jêsu tôô sa are kêm a

¹⁹ Jêsu hô kôlji iyôh ba: «Na kelêhge na tu kwôlê: Kema na nê mê lê ani kani sa kibri ré, nijba, ôbi li na aŋga ôbi gel yi Ibari a men, na aŋga Ibari li kêm hen, na bay a, ôbi ré li hen men. ²⁰ Wôsa Baba Emen gey Kemari aŋa ré gili aŋga ôbi li hen kêm men, ôbi a hô gili ka dami ðê ka ken gel hen a men, aŋ bi tunuŋge ré ge kay damaŋ a. ²¹ Mega Baba Emen béér ðijné ka ma aŋ biji bay mô tu geŋ hen na, Kemari kôba, a bijn i i wo bôri gey na, ôbi a biri merê tu geŋ men. ²² Ôbi a, Baba Emen ba, ré jô kwôlê sa kwôni a ré, nijba, ôbi day tôô toŋ jerê kwôlê kêm bijn Kemari kôbri a. ²³ Aŋ bi ðijné ré ay kibi Kema môŋ kwo bay ayijn kibi Ibari hen iyôh men. Wôsa kwôni wo ay kibi Kema ré ba, Ibari wo jori hen kôba ôbi ay kibri ré a men.»

²⁴ «Na tu kwôlê a ené kelênge hen: kwôni wo toy kwôlê wujê, aɲ bi bôri sa kwo joon a hen na, ôbi a merê naɲ kwini men, ôbi a erê kini jerê kwôlê a ré niɲ a men, niɲba, ôbi yi mega kwôni wo na ma iyôɲ, aɲ haw hen ôbi mô tu geɲ. ²⁵ Na tu kwôlê a ené kelênge hen: wulê nêɲ niɲ wo ðiɲé ka ma a toyé tôô Kema Emen aɲ ka toy tôri hen na, bay a merê tu geɲ. ²⁶ Mega wo Iba Kema na hanê merê tu geɲ hen iyôɲ na, Kemari kôba, ôbi biri yi hanê merê tu geɲ men. ²⁷ Men, ôbi biri tôô bi ré jôriɲ kwôlê sa ðiɲé a men, wôsa ôbi na *Kema Gawra. ²⁸ Bi kwôlê wo en kelênge hen li tununje ge kay ré, wôsa kirijna wulêri nêɲ na, ðiɲé ka ma ma hen a toyé tôri. ²⁹ Menba, bay a jê sé kamɲê. Aɲ kaɲ bay lê derê hen na, bay a jê sé kamɲê wô merê tu geɲ men, kaɲ bay lê habré ba, bay a jê sé kamɲê bi bay ré jô kwôlê sarji a men.»

Biɲé ka dô kwôli Jésus

³⁰ «Ani ka en nêɲ lê sa keben ba, naɲ. En jô kwôlê sa ðiɲé a na naɲ kwôlo Emen kôlen hen. Aɲ jerê kwôlê wujê bi wo hen, na naɲ geréri wôsa en woge na bô geyé wujê ré, niɲba, bô geyé wo kwo joon hen ði. ³¹ Hena ré na nôbi a derê kwôlen naɲ keben wujê ba, ka bê bôrɲge san a ré. ³² Niɲba, kwôni wo ðaɲgi wo dô kwôlen hen ya, aɲ en hôn wo kwôlen wo ôbi ré dô hen na, ré na tiri. ³³ Ken jé yi Ja a aɲ kwôlo ôbi dô gengiɲ san hen na, na kwôlê woɲ tiri. ³⁴ Kuɲê nôbi ba, na gawra a derê kwôlen ré, niɲba, en kôl kwôli Ja hen iyôɲ bi kené uwôriɲ gelê. ³⁵ Ja na yi môɲ tare toɲ tô deɲere to berare kirijɲ, aɲ na ken li yi derê sem wô kirijɲ ka perañgi bay ka hen. ³⁶ Niɲba, nôbi ba, ôbi derê kwôlen ya, aɲ kwôlen bi wo ôbi dô hen na, damaɲ gôliɲ kwo Ja aɲ, wôsa aɲga en li hen na, na Iban a ben a ené li hen, aɲ na bay a derê kwôlen men, gel wo Iban a ré joon hen a men. ³⁷ Men, Iban bi wo joon hen na,

ôbi naɲ yiri dô kwôlen, niɲba, ken toy tôri ré men, ken gili ré a men. ³⁸ Kwôlê wori yi bôrɲge a ré, wôsa ken bi bôrɲge sa kwo ôbi jori hen né. ³⁹ Men, ken dêɲse men, kôbe tô magtubu to Emen a men, wôsa ken erem mega ré na sa kebre aɲa kené môriɲ naɲ kunuɲge hen. Aɲ na magtubu hende to hen, a na hende derê kwôlen. ⁴⁰ Bi wo hen, kôba, ken kaɲ era yen a bi kené mô naɲ kunuɲge.»

⁴¹ «Hini emê wuɲê na, hena na ligi gawrê a ré. ⁴² Niɲba, en henêɲge men, en hôn wo geyé Emen na, ré naɲ bôrɲge a a men. ⁴³ En era naɲ hini Iban menba, ken kaɲen, niɲba, kwo era sa kibri wori menba, na ôbi a kené geyri ði men. ⁴⁴ Kenbay ka ken gey ayiɲ kibi yerɲge ðiba, ken woge ayê kibi wo hena ligi Emen a mera ré hen, menba, ka lê iyeɲ a kené bê bôrɲge san a ba? ⁴⁵ Ma ka ermé yaɲ ba, ené ulêɲge kwôlê sarɲge a tumô Iban a. Niɲba, ôbi ulêɲge kwôlê sarɲge a ba, na *Moyis wo ken ði bôrɲge sari a hen ði. ⁴⁶ Wôsa hena, na kené bi bôrɲge sa Moyis a ba, ré kené bê bôrɲge san a men, wôsa ôbi na li magtubu to kôl kwôlen. ⁴⁷ Niɲba, hena kené bi bôrɲge sa magtubu to Moyis a ré ba, ka lê iyeɲ a kené bê bôrɲge sa kwôlê wuɲê a ba?»

6

Jésu biɲ ðiɲé ka kwôni emê

(Mt 14: 13-21, Mk 6: 30-44, Lk 9: 10-17)

¹ Cêgi kwôlo Jésu kôl hen menba, ôbi ô si cêgi cér wo Galilé wo bay uwôgere Tibériyad hen. ² Biɲé kwône kôbe tôri wôsa bay gel giɲê wo ôbi li sa ðiɲé kaɲ bay ômɲare a hen. ³ Menba, Jésu naɲ bay tôri ðayji ô merê sa keram a. ⁴ Wulê bi wo hen na, sa lê geserê *Pak wo Jubɲê hen kôba, baa ða men.

⁵ Menba, kiriɲa Jésu ay tiri ta menba, gel kwônê ðiɲé ka era ligiri a hen, menba, ôbi eɲgeriɲ Pilip iyôɲ ba: «Naa erê kelé mapa na yôɲ a nana biɲ ðiɲé bay ka hen ré ôm

ba?» ⁶ Ôbi kôl hen iyôn, bi đíré hônij̄n kwôlo bô Pilip a. Wôsa Jésu hôn an̄ga đ̄a lê nij̄n. ⁷ Menba, Pilip uwôli sara iyôn ba: «Bi i i ba ré uwôn̄n dé dé ôm na, hena nana kel mapa na tu *déníyê arew wôô kôba, a yêji ba ya.»

⁸ Menba, ôbi tô Jésu wo pôn̄i wo bay uwôgeri André woj̄n yêni Simô Piyêr hen kôli iyôn̄ ba: ⁹ «Kema wo pôn̄i ôrij̄n naj̄n mapa bay wo bay li naj̄n ôrj̄* men kuyê wôô nà ya a men, nij̄nba, kwônê ðij̄né ka hen ba, mapa wo bay naj̄n kuyê ka wôô hen, a liji mi ba?»

¹⁰ Menba, Jésu kôl iyôn̄ ba: «Binḡeji bi bay mô tôj̄.» Kalmê yi gañ̄ kirij̄n bay ka hen.

Bay mô tôj̄ aj̄ bay kêm na im̄jê dubu bay. ¹¹ Menba, Jésu pô mapa bi wo hen, aj̄ kirij̄na lij̄n Emen dosé menba, céj̄n ðij̄né bay ka hen men, ôbi pô kuyê lij̄n mega ôbi wo hen iyôn̄ aj̄ céji a sara mega wo bôrji gey. ¹² Kirij̄na ðij̄né bay ka hen uyirêji nij̄n, menba, Jésu kôlij̄n bay tôri iyôn̄ ba: «Perên̄ge tô mapa wo baa hen đ̄iba, ken đ̄i mên̄e aj̄ né.»

¹³ Menba, bay tôri dayrê tô mapa wo bay hen gwan̄jê môj̄ kibi wôô.

¹⁴ Kirij̄na ðij̄né gel gij̄nê wo Jésu li hen iyôn̄ menba, bay kôl iyôn̄ ba: «Gawra wo hen na, *ôbi kibi Emen wo Emen kôl ré sa sa terare a nà, bi na tiri.»

¹⁵ Jésu hôn wo bay ré sa dôri eren̄ wô biri kenare hen iyôn̄ menba, ôbi dô yiri pini hô sa keram a.

Jésu ô sa kam a

(Mt 14: 22-33, Mk 6: 45-52)

¹⁶ Kirij̄na kirij̄n yi burgem menba, bay tôri ôrji kibi cér a. ¹⁷ Bay đ̄ay bô bato a ciré erê tera Kapêrnayôm a. Kirij̄n yoy nij̄n menba, Jésu sa uwon̄ji ré tô tô. ¹⁸ Menba, kal wo dami ge aj̄ mên̄w tôrij̄n damarj̄. ¹⁹ Kirij̄na bay tô Jésu jubu bato nêm kilomêter jii ley menba, bay gel Jésu era sa kam

* 6:9 6: 9 Ôrj̄ ná, na kaw ka yi mega gêmê iyôn̄.

a aṅ sa ɗa kwarji a menba, harê liji damarj. ²⁰ Menba, Jésu kôlji iyôṅ ba: «Harêṅge ré, na nôbi.»

²¹ Bay gey ciré ayêri bô bato a niṅba, bay biṅ kirijṅ ka bay ca erê ya hen, jigê mera.

Jésu na kwô woṅ merê tu geṅ

²² Wulê pôn cêgê menba, kirijṅa kwônê biṅé ka baa cêgi cér a hen, gel wo bato ré baa pôn aṅ bay tô Jésu ré ay ôrijṅ na piniji aṅ Jésu ré ɗay naṅ ci ré. ²³ Bay gel kwônê bato to ɗaṅgi wo hena si Tibériyad sa ɗubu ɗa naṅ kirijṅ ka Jésu henaṅ pôrijṅ mapa aṅ lijṅ Emen dosé pa dema ré biji ôṃ tô hen. ²⁴ Kirijṅa bay gel wo Jésu naṅ bay tôri naṅji menba, bay ɗayji bô kwônê bato bi wo hen a aṅ ôrji Kapêrnayôm ciré ô wogé Jésu.

²⁵ Kirijṅa bay uwogṅni cêgi cér a menba, bay kôli iyôṅ ba: «*Rabi, ju sa na nà ná kirijṅ ka yôṅ ba?»

²⁶ Menba, Jésu uwôlji sara iyôṅ ba: «Na kelêṅge na tu kwôlê, ken wogen na wô giṅê wo ken gel en li hen né niṅba, na wô mapa wo na ken ôṃ uyirê hen ɗi. ²⁷ Lêṅge jé na wô aṅgaṅ emê ka kiya a uyê hen né niṅba, ken li jé wô ka a yé yôḍ aṅ a lê aṅ ka merê naṅ kunuṅge a men hen ɗi. Aṅgaṅ emê bay ka hen na, na nôbi *Kema Gawra a béṅge. Wôsa na Ibarna Emen a ben tôḍ hende to hen bi ené lijṅ hen iyôṅ.»

²⁸ Menba, biṅé bay ka hen eṅgerijṅ Jésu iyôṅ ba: «Na ba, niṅa lê iyeṅ a niné lê aṅga Emen gey niné li hen ba?»

²⁹ Menba, Jésu uwôlji sara iyôṅ ba: «Jé wo Emen gey bi wo hen na, na wo kené bi bôrṅge sa kwo ôbi jori a hen.»

³⁰ Menba, bay kôli iyôṅ ba: «Aṅgaṅ giṅê kaṅ gelé ka yôṅ a jeré lê béni bi niné gel aṅ bi niné biṅ bôrni sam a ba? ³¹ Môṅêrni na ôṃ aṅgaṅ emê ka bay uwôgeri *man ka na hena derômaraṅ a derô gwôlê hen, mega wo na lijṅ

bô magtubu to Emen a kôl iyôn ba: «Ôbi na biji emê wo hena derômaraj a bay na ôm.» »

³² Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Na tu kwôlê a ené kelênge hen: *Moyis a na bénge emê bi wo na hena derômaraj a hen né, nij̄ba, nà ná Iban a na bénge emê woj̄ tiri bi wo hena derômaraj a hen ði.» ³³ Wôsa emê wo Emen na, na kwo hena derômaraj a aj̄n ôbi a lê a ðij̄né ré mô tu geɽ hen.

³⁴ Menba, ðij̄né bay ka hen uwôli sara iyôn ba: «Kelma, béni emê bi wo hen kwôy kwôy.»

³⁵ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Na nôbi, a na emê woj̄ merê tu geɽ bi wo hen, aj̄n kwôni wo era yen a ba, kurôn a liri ré nij̄ men, kwo bi bôri san a ba, kam a diri ré nij̄ a men. ³⁶ Nij̄ba, ré ené kelênge ken gelen naj̄n turnge hen nij̄, kôba, ken kaj̄n bê bônge san a a men. ³⁷ Bijné kêm ka Iban ben hen na, a era legen a men, kwôni wo era legen a ba, na dagêri nô ré a men. ³⁸ Wôsa en hena derômaraj a era sa terare a, na wô lê bô geyé wuj̄né ré, nij̄ba, bô geyé wo kwo joon hen ði. ³⁹ Bô geyé wo kwo joon bi wo hen na, na bi ené gem ka ôbi ben hen dô, ðiba, ené ði pôn iyôn kôba, ré kay ré men, bi ené biji ré ji si kamj̄né Wulê woj̄ jerê kwôlê a a men. ⁴⁰ Bô geyé wo Iban na, na wo i i wo ré gel Kemari aj̄n bi bôri sari a na, ré mô naj̄n kwini men, bi ené sa biri ré ji si kamj̄né Wulê woj̄ jerê kwôlê a a men.»

⁴¹ Sa kwôlo Jésu na kôl hen Jubj̄né kôl perêrji a kôl iyôn ba: «Ena emê wo hena derômaraj a hen.» ⁴² Menba, bay kôl iyôn ba: «Ôbi a na Jésu woj̄ kema Josêp na ré ba? Men, nana hôn ibari naj̄n yori a men ré ba? Menba, ôbi uwôj̄ na yôn a ré kôl iyôn ba: «Ena emê woj̄ merê tu geɽ wo hena derômaraj a hen ba?» »

⁴³ Menba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «Namnij̄ge perêrge a ré. ⁴⁴ Hena Iban wo joon hen, ré wuro kwôni

ben ré na, ôbi nê m wo a era uñen sa kibri ré, aɲ nôbi, na sa biri jê sé kamɲê Wulê woɲ jerê kwôlê a. ⁴⁵ Bay kibi Emen na li bô magtubu a kôl iyôɲ ba: «Bijé kêm na, Emen a sa geléji kwôlê.» Aɲ kwo sa toy kwôlo Iban aɲ bi bôri sara hen na, a era uñen. ⁴⁶ Kwôni wo sa terare a nà wo gel Emen naɲ tiri ba, naɲ tô, niɲba, na kwo hena ligi Emen a hen a gelé Ibar na Emen dî. ⁴⁷ Na kelêɲge na tu kwôlê: kwôni wo bi bôri san a na, a merê naɲ kwini. ⁴⁸ Nôbi a na emê woɲ merê tu geɲ. ⁴⁹ Mômêɲge na ô m man derô gwôlê kôba, bay na ma. ⁵⁰ Niɲba, emê wo hena derômaraj a hen bi a nà, aɲ i i wo ô m ba, a ma ré. ⁵¹ Ena emê woɲ merê tu geɲ wo hena derômaraj a, aɲ hena kwôni ré ô m emê bi wo hen na, ôbi a merê naɲ kwini. Emê wo na bé hen na, na kurôɲgi yen wo na bé wô merê tu geɲ wo bijé sa terare a nà.»

⁵² Kwôlo Jêsu kôl hen na, bay sa Jubɲê kôl perêrji a kôl iyôɲ ba: «Ôbi a lê iyeɲ a ré béna kurôɲgi yiri nana emê ba?»

⁵³ Menba, Jêsu uwôlji sara iyôɲ ba: «Na kelêɲge na tu kwôlê: hena kené ô m kurôɲgi yen nôbi Kema Gawra ré men, ken yi kwôbreren ré a men na, ka merê tu geɲ woɲ tiri hen né. ⁵⁴ Kwôni wo ô m kurôɲgi yen men, yi kwôbreren a men na, ôbi a merê naɲ kwini, aɲ na sa biri jê sé kamɲê Wulê woɲ jerê kwôlê a. ⁵⁵ Wôsa kurôɲgi yen a na emê woɲ tiri woɲ emê men, kwôbreren na aɲgaɲ yê kaɲ tiri kaɲ yê a men. ⁵⁶ Kwôni wo ô m kurôɲgi yen men, yi kwôbreren a men na, ôbi bijɲ naɲ en men, nôbi kôba, na bijɲ naɲ dî men. ⁵⁷ Mega Iban woɲ ôbi jonare mô geɲ hen iyôɲ na, nôbi kôba, na sa kibri aɲa ené môriɲ geɲ men hen. Ôbi a, kwôni wo ré ô m kurôɲgi yen ba, a merê tu geɲ wô keben men hen. ⁵⁸ Na emê wo hena derômaraj a bi a nà, ôbi na mega kwo mômêɲge na ô m kôba, na maɲ

hen né. Nij̄ba, kwôni wo ôm emê bi wo hen na, ôbi a merê naj̄ kwini.»

⁵⁹ Jêsu gelij̄ ðij̄né kwôlê bi wo hen na *iyéy ðaj̄nare a Kapêrnayôm a.

Bay tô Jêsu ka pôn̄i ðiri aj̄n

⁶⁰ Bay tôri toy kwôlê bi wo hen menba, ka pôn̄i kwône kôl iyôñ ba: «Kwôlo ôm hen na, iyêre gaj̄n hen ba, i a geyé ba?»

⁶¹ Jêsu hôn wo bay tôri ré kôl kwôlê sa kwôlê bi wo hen a menba, ôbi kôlji iyôñ ba: «Kwôlê bi wo hen mêne bôrñge ba? ⁶² A hen ba, hena kené sa gelen nôbi Kema Gawra hena hô kirij̄n ka en na henaj̄n ya hen ba, ka sa kelê iyeñ nij̄n ba?

⁶³ Na Tunu toj̄n hendi bô bôrê a na hendi bé merê tu geñ ðiba, kurôñgi yi nêmen ani ré. Kwôlo ené kôl hen na, na kwôlê woñ Tunu men, hende a bé merê tu geñ a men.

⁶⁴ Nij̄ba, ðij̄né ka pôn̄i perêrñge a hen na, bi bôrji san a ré.» Jêsu na kôl hen iyôñ wôsa ôbi na hôn ka ré bê bôrji sari a ré hen men, kwo ré sa ayê sari hen a men nij̄n.

⁶⁵ Menba, Jêsu hô kôlji iyôñ ba: «Na ôbi á, na ené kelêñge iyôñ ba: Hena Emen né bij̄n kwôni geré ré ba, ôbi naj̄n yiri a era bê bôri san a ré.»

⁶⁶ Kirij̄n bay ka hen na, bay tôri ka pôn̄i dô yirji yiri a aj̄n.

⁶⁷ Menba, Jêsu kôlij̄n bay tôri ka môj̄ kibi wôô hen iyôñ ba: «A kenbay, kôba ka derê yerñge yen a aj̄n men ba?»

⁶⁸ Menba, Simô Piyêr uwôli sara iyôñ ba: «Kelma, nij̄na erê uné na i men ba? Wôsa na jôbi pôn̄nêñ a naj̄n kwôlo a bij̄n ðij̄né merê wo naj̄n kwini. ⁶⁹ Nini bi bôrni sam a men, nini hôn wo jeré na Kwo yi naj̄n jengêri wo Emen jori hen men.»

⁷⁰ Menba, Jêsu uwôlji sara iyôñ ba: «Na nôbi a terêñge kenbay ka môj̄ kibi wôô hen ré ba? Nij̄ba, kwo pôn̄i perêrñge a hen na Sidan.»

⁷¹ Ôbi kôl hen iyôn na wô Judas Iskariyôt kema Simô, wôsa ôbi a na kwo perê bay tô Jêsu ka môj kibi wôd hen wo a sa ayê sari.

7

Yênê Jêsu kaɲ bê bôrji sari a

¹ Kirijna Jêsu iyêlin bay tôri kwôlê kô nin hen iyôn menba, ôbi ô gôr emê wo Galilé wôsa ôbi gey erê emê wo Judé a ré, wôsa bay sa Jubnê woge wo ciré deréri. ² Wulê bi wo hen na, sa lê geserê wo Jubnê wo bay uwôgeri kwoɲ iyéy gergé hen baa dfa. ³ Menba, yêneri kôli iyôn ba: «Hena ta, ju ô Judé aɲ bi bay tòm ô gelé are kê m ka ju li hen men. ⁴ Hena kwôni ré gey bi bijné ré hôni ba, a lê ani naɲ nalê ré, mega wo ju li aɲga gelin hen iyôn na, liji aɲ bi tu bijné gel.»

⁵ Yêneri kaɲ dɛɲ dɛɲ bay kôba, kaɲ bê bôrji sari a men. ⁶ Menba, Jêsu kôlji iyôn ba: «Wulê wupnê nôbi nê m ré tô, ninba, kenbay ba, wulê kê m na kwo dôri. ⁷ Kenbay ba, bijné a derênge ré, ninba, nôbi ba, bay a dôren, wôsa en dô kwôli jé lêreji wo habin hen ta. ⁸ Kenbay ken ô lê geserê bi wo hen hanje, ninba, nôbi ba, na erê ré, wôsa wulê wupnê nê m ré tô.»

⁹ Kirijna Jêsu kôlji hen iyôn menba, ôbi ba, tôɲ Galilé.

Jêsu ô kini lê geserê wo bay uwôgeri kwoɲ iyéy gergé hen

¹⁰ Kirijna yêneri ôrji lê geserê bi wo hen nin, menba, Jêsu ô men, ninba, ôbi ô naɲ nalê dɛba, kwôni hô n né. ¹¹ Bay sa Jubnê wogeri kini lê geserê bi wo hen a, aɲ enjereji iyôn ba: «Ôbi yôn ba?»

¹² Bijné kôl kwôlê damaɲ gengin sari aɲ ka pôni kôl iyôn ba: «Ôbi na gawra wo dôri» men, ka pôni kôl iyôn ba: «Ôbi na gawra wo habin wôsa ôbi bi bijné kay damaɲ.»

¹³ Nij̄ba, kwôni wo ré kôl kwôli Jésu kaj̄ ta ba, naj̄ wôsa bay harij̄ bay sa Jubnê.

¹⁴ Kirij̄na bay li geserê kwôy sa bôb derôre a nij̄ menba, Jésu ô derô haba wo *iyéy Emen a ô gelij̄ bijné are. ¹⁵ Derê kwôlê wori bi wo d̄ê kirij̄ menba, bay sa Jubnê kôl iyôŋ ba: «Ôbi dôyrê magtubu to Emen né menba, li iyeŋ a ôbi ré hôn tôô to Emen hen iyôŋ ba?»

¹⁶ Menba, Jésu uwôlji sara iyôŋ ba: «An̄ga en gelij̄ bijné hen na, na kaj̄né ré, nij̄ba, na ka kwo joon hen d̄i. ¹⁷ Hena kwôni wo ré gey lê bô geyé wo Emen dema ré henê na ba, gelé an̄gaj̄né bay ka hen, ré na ka Emen laba, ené iyêl na sa keben d̄i ba tô. ¹⁸ Kwôni wo kôl kwôlê sa kibri na, ôbi woge na hini emê wo gengij̄ sari nij̄ba, kwo woge hini emê wo kwo jori hen na, na ôbi a kelê kwôlê woŋ tiri. Kwôni bi wo iyôŋgi hen na, na ôbi lê an̄gaj̄ lamê tu kirij̄ né. ¹⁹ *Moyis na béŋge tôô nij̄ba, kwôni na bi kwôlê sa tôô hende to hen a ré, menba, wô mi a kené gey kené deren ba?»

²⁰ Menba, kwônê bijné uwôli sara iyôŋ ba: «Ba, ju yé? I a geyé d̄iré derem ba?»

²¹ Menba, Jésu uwôlji sara iyôŋ ba: «En li gij̄né na pôn tô naj̄ *sa merê ta menba, tunuŋge ge kay mera ba? ²² Moyis na béŋge tôô toŋ walê keŋ. Ôbi a, hena ré na naj̄ sa merê ta, a wulê woŋ walij̄ gawra keŋ ré nêmba, ken wali keŋ hen. (Tiri wori ba, tôô hende to hen, hena na yi Moyis a ré, nij̄ba, hena na yi môpênŋge a d̄i.) ²³ Hena kené walij̄ kema wo dê keŋ naj̄ sa merê ta bi tôô to Moyis ré d̄agij̄ ré ba, wô mi a kené d̄i bôrŋge tarêŋge san a, kirij̄na en berare yi gawra yôd sa merê ta a ba? ²⁴ Jerêŋge kwôlê naj̄ kini d̄iba, ken jô kwôlê woŋ bôd a tôŋ hen né.»

Jésu na Krist, kwo Emen dôri hen bi ba?

²⁵ Bijné ka pôni ka Jérusalêm kôl iyôŋ ba: «Na gawra wo bay wogeri ciré deréri bi a na ré ba? ²⁶ Ôbi iyêl d̄ibij̄ tu

wolé hen iyôñ menba, bay kôl kwôlê wôni ré, wô mi ba? Na ba, kilmérna hôn wo ôbi ré na *Krist, kwo Emen dôri hen niñ ba? ²⁷ Wôsa gawra wo hen na, nana hôn kirijñ ka ôbi henajñ ya hen, niñba, kirijña Krist, kwo Emen dôri hen a sa na, kwôni a henê kirijñ ka ôbi henajñ ya hen né.»

²⁸ Menba, Jésu gelijñ ðijé kwôlê derô haba wo iyéy Emen a ajñ iyêl kaj ta kôl iyôñ ba: «Ken hôn kirijñ ka en henajñ ya hen dô men, ken hônen a men, en era na sa keben né, niñba, kwo joon hen na, na gawra woñ ôbi bôô pôn niñba, ken hôni ré. ²⁹ Niñba, nôbi ba, en hôni wôsa en hena na ligiri a, ajñ na ôbi a joon hen.»

³⁰ Bay woge ciré ðeréri niñba, bay nêñ ðeréri ré, wôsa wulê woñ ðeréri nêñ ré tô. ³¹ Bijé kwône bi bôrji sari a ajñ bay kôl iyôñ ba: «Kirijña Krist, kwo Emen dôri hen a sa sa ba, ôbi a lê gijñ ðê kwo gawra hen ba?»

³² Kirijña *Parisijñêñê toy kwôlo ðijé kôl gengijñ sa Jésu hen, menba, damné kajñ bay bê kwôbe najñ Parisijñêñê jé bay gemé iyéy merê ré ô ðerori erajñ. ³³ Jésu kôl iyôñ ba: «Na merê najñ ken sem a, dema ené herê ligi kwo joon a hen tô. ³⁴ Ajñ ka sa wogen niñba, ka ujnen né, wôsa ka nêñê bijñ kirijñ ka na môrijñ ya hen né.»

³⁵ Sa kwôlo ôbi kôl hen menba, Jubñê kôl kôl iyôñ ba: «Kirijñ ka yôñ a ôbi ré erê ya a nana uwonni ré ba? Ôbi a erê ujné na Jubñê ka userijñ sa iyé Grêkñê hen ajñ a erê gelijñ Grêkñê are ðê. ³⁶ Bô kwôlo ôbi kôl iyôñ ba: «Ka sa wogen niñba, ka ujnen né, wôsa ka nêñê bijñ kirijñ ka na môrijñ ya hen né hen ba, na iyeñ ba?» »

Hanê kam ka bijñ ðijé gelê

³⁷ Gerñé wulê lê geserê wo na wulê wo dami hen na, Jésu hena ðebu ta ajñ iyêl kaj a ta kôl iyôñ ba: «Hena kwôni wo kam ré diri ba, bi era ujnen ajñ sa yi kam ka na

biri hen. ³⁸ Kwôni wo bi bôri san a ba, hanê kam kaɲ gelê a gerê bôri a, mega wo magtubu to Emen kôliɲ hen iyôɲ.»

³⁹ Jêsu kôl hen iyôɲ gengiɲ na sa Tunu to ka bi bôrji sari a hen ré sa ɲɲé, wôsa Tunu hende to hen na biɲ ré tô, wôsa Jêsu uwôɲ damɲare tori ré tô.

Kariɲare yi perê ðiɲé wô sa Jêsu

⁴⁰ Biɲé toy kwôlo ôbi kôl hen menba, bay kôl iyôɲ ba: «Gawra wo hen, na *ôbi kibi Emen wo nana mô gemni bi tiri.»

⁴¹ Men, ka pôni kôl iyôɲ ba: «Na Krist, kwo Emen dôri hen» men, ka pôni kôl iyôɲ ba: «Krist, kwo Emen dôri hen bi a hena na Galilé men ba? Eɲ eɲ. ⁴² Magtubu to Emen kôl ôbi réé hena na tô môɲ wo kelma Dabid a men, sa iyé kelma Dabid to bay uwôgere Bêteléhêm hen a men ré ba?»

⁴³ Menba, ðiɲé kariɲ sa kibi Jêsu. ⁴⁴ Ka pôni perê gey ciré ðeréri niɲba, kwôni ðiri ré tô.

Bô denyelé wo damné ka Jubɲé

⁴⁵ Kirɲa bay gemé iyéy Emen hen bulo hera menba, damné kaɲ bay bê kwôbe naɲ Parisiɲêɲê engeriji iyôɲ ba: «Wô mi a kené ðurori ré ba?»

⁴⁶ Menba, bay uwôlji sara iyôɲ ba: «Nini gel gawra wo iyêl môɲ kwo hen sa pôn né.» ⁴⁷ Parisiɲêɲê kôlji iyôɲ ba: «Kenbay kôba, ken ðo bay lamange men ba? ⁴⁸ Ken gelo dami wona wôni ley, *Parisiɲê ley ba bôrji sari a men ba? ⁴⁹ Kwônê ðiɲé bay ka hen na, bay hôn tôô to Moyis dô ré, aɲ tômê ðu sarji.»

⁵⁰ Parisiɲê wo pôni wo bay uwôgeri Nikwodêm wo na era sa uwôɲ Jêsu yoyre hen kôliɲ megêri iyôɲ ba: ⁵¹ «Tôô tona jôô wo nana ðu gawra naɲ kwôlê pa dema ôbi ré dô kwôli anɲa ôbi li hen tô.»

⁵² Menba, bay uwôli sara iyôɲ ba: «Jôbi ju na kwo Galilé men ba? Kôbe bô magtubu to Emen a aɲ já gelé wo ôbi

kibi Emen wôni ré hena Galilé ré kwôy.» [53 Menba, i i kôba hô iñ iñ.

8

Iyore to bay bure sa wônijnare toñ têtijn a

¹ Kirijna i i kôba, ô iñ nijñ menba, Jésu ô sa Keram wo Olibiyé. ² Tô kirijñ cud menba, ôbi bul hô derô haba wo *iyéy Emen a menba, ðijné kêm uso ða ligiri a. Ôbi mô tôn añ dôrji kwôlê. ³ Menba, *bay derê tô tôo to Emen nañ *Parisijnêñê erañ nañ iyore to bay jerare sa wônijnare toñ têtijn hen. Añ bay ðere ðebe tumô ðijné kêm.

⁴ Menba, bay kôlijñ Jésu iyôn ba: «*Rabi, iyore to nà ná, nini jerare sa wônijnare toñ têtijn a. ⁵ Tôo to *Moyis na kelêni mega wo yébé bay ka iyôngi hen na, bi niné gôbiji deréñ nañ jerew. Nijba, kwom jôbi ba, ju kôl iyeñ ba?»

⁶ Bay engereri hen iyôn bi ciré sélijni bi ciré ðijn kwôlê sari a. Nijba, Jésu he sari tôn añ ði ani terare nañ kema kôbri. ⁷ Mega wo bay engereri têtê kwône hen iyôn menba, Jésu dô sari ta, añ kôlji iyôn ba: «Bi kwôni wo perêñge a hen wo li têtijn ré ba, ay jerew uwôlijñ iyore hende to hen tumô na gelé.»

⁸ Menba, ôbi hô he sari tôn añ ði ani terare a. ⁹ Kirijna bay toy hen iyôn menba, bôrji dôyrêji añ bay ñal pôn pôn ô, ayijn tôri sa surjê a kwôy sa sa kañ kamrê. Menba, Jésu nañ iyore hende to ré ðebu derôrji a hen a bajji mera. ¹⁰ Kirijna Jésu dô sari ta añ gel na iyore hende to hen a ðebé baa hen mera menba, ôbi kôle iyôn ba: «Bay ô yôn ba? Kwôni jô kwôlê wôni sarê ré ba?» ¹¹ Menba, hende uwôli sara iyôn ba: «Kelma, kwôni jô kwôlê wôni san a ré.» Menba, Jésu kôle iyôn ba: «Nôbi kôba, en ðiré nañ kwôlê ré men, ô harê nijñ, nijba, mu hô li têtijn ré nijñ.»]

Jésu na kirijɛ ka perangi ka sa terare a nà

¹² Jésu hô kôlji iyôɛ ba: «Ena kirijɛ ka perangi ka sa terare a nà. Kwôni wo era tòn a ba, a erê kirijɛ ka hendi a ré nijɛ, nijɛba, ôbi a ɔɲé kirijɛ ka perangi ka a biri ôbi a merê tu geɲ hen.»

¹³ Sa kwôlo ôbi kôl hen menba, Parisijêɲê kôli iyôɛ ba: «Ju dô kwôlem naɲ kem hen na, kwôlê wom bi wo hen na tiri ré.»

¹⁴ Menba, Jésu uwôlji sara iyôɛ ba: «Hena ené dô kwôlê wuɲê naɲ keben kôba, na tu kwôlê wôsa en hôn kirijɛ ka en henaɲ ya men, ka na ôriɲ ya hen a men, nijɛba, kenbay ken hôn kirijɛ ka en henaɲ ya hen né men, ka na ôriɲ ya hen né a men. ¹⁵ Kenbay ba, jerê kwôlê wouge na mega gawrê jôriɲ hen iyôɛ nijɛba, nôbi en jô kwôlê sa kwôni a ré. ¹⁶ A hena ené jô kwôlê sa kwôni a ba, jerê kwôlê wuɲê bi wo hen na, biɲ naɲ tu kwôlê wôsa ena penen ré, nijɛba, Iban wo joon hen na naɲ en. ¹⁷ Men lijɛ bô magtubu tôo tonje a kôl iyôɛ ba: «Hena biɲé wôô ré dô kwôli kwôni na, na tu kwôlê a bay ré kôl hen.» ¹⁸ En dô kwôlen naɲ keben men, Iban wo joon hen kôba, dô kwôlen a men.»

¹⁹ Menba, bay kôli iyôɛ ba: «A Iban bi yôɛ ba?» Menba, Jésu uwôlji sara iyôɛ ba: «Ken hônen ré men, ken hôn Iban ré a men. Hena kené hônen ba, ka henê Iban men.»

²⁰ Jésu kôlji kwôlê bi wo hen, na kirijɛba ôbi gelijɛ biɲé are bô iyéy Emen a kwa kirijɛ ka kini bê gursu yijɛ ya hen nijɛba, kwôni pôn iyôɛ kôba, biri ré wôsa wulê wori nêmerê tô.

Ka nême erê kirijɛ ka na erê ya hen né

²¹ Jésu hô kôlji iyôɛ ba: «Na erê aɲ ka wogen aɲ ka maɲ tô têriɲ tonje a. Ka nême erê kirijɛ ka na erê ya hen né.»

²² Sa kwôlê bi wo hen a na, damné ka Jubnê kôl iyôn ba: «Ôbi a deré yiri naɲ kôbri a ré kôl iyôn ba: ka nê mê erê kirijɲ ka na erê ya ré hen ba?»

²³ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Kena ka tòn nà, nijɲba, nôbi ena kwo ta. Ken ô tô anɲa sa terare a nà, nijɲba, nôbi ba, en ô tô anɲa sa terare nà ré. ²⁴ Na ôbi á, ré ené kelênge kené ma tô têrijɲ tonɲe a hen, wôsa hena kené bi bônɲe sa kwo en kôl ené na ôbi hen ré ba, ka ma tô têrijɲ tonɲe a.»

²⁵ Bay enɲereri iyôn ba: «Ju na i ba?» Menba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «Ôbi a ré ené kelênge tumô nijɲ. ²⁶ Kwôlo ré ené kelê men, jerê men gengijɲ sarnɲe na, yi damanɲ nijɲba, kwo joon hen na, kôl na tu kwôlê aɲ na kwôlo en toya kibri a a ené kôlijɲ ðijé ka sa terare a nà hen.»

²⁷ Nijɲba, bay hôn wo ré gengijɲ na sa Ibari a ôbi ré kôlji hen né. ²⁸ Jésu hô kôlji iyôn ba: «Wulê wo ka sa ðén nôbi *Kema Gawra ta sa gurô tagelê hen dema kené henê kwo en kôl ené na ôbi hen, ené li ani kani sa keben ré nijɲba, ré na anɲa Iban na ré gelen hen a ené kôl kwôlijɲ hen ði. ²⁹ Ôbi wo na joon hen, na naɲ en ðiba, ôbi ðén aɲ né, wôsa en li na anɲa bôri ôbi gey hen.»

³⁰ Jésu iyêl hen iyôn menba, ðijé kwône bi bônɲi sari a.

Kwôngê Abraham kaɲ tiri

³¹ Menba, ôbi kôlijɲ Jubnê ka bi bônɲi sari a hen iyôn ba: «Hena kené gem kwôlê wujê bônɲe a na, kena bay tòn tiri. ³² Men, ka henê tu kwôlê men, tu kwôlê bi wo hen a derênge bô lemnare a a men.»

³³ Menba, bay uwôli sara iyôn ba: «Nibay nina kwôngê *Abraham men, kwôni na lêni lemnare ré a men, menba, wô mi a jeré kôl iyôn ba: «Ka merê sarnɲe senɲe ba?» »

³⁴ Menba, Jésu hô uwôlji sara iyôn ba: «Na kelênge na tu kwôlê, hena kwôni ré ay yiri bijɲ têrijɲ na, ôbi na lema

wore. ³⁵ Lema a merê bô ira kwôy ré, nij̄ba, kema iyére a merê ya kwôy ði. ³⁶ Hena nôbi Kema Gawra ené derênge bô lemnare to têrīn a ba, ka merê sar̄nge sen̄ge tiri a men. ³⁷ En hôn wo kené na kwô̄ngê Abraham a men, nij̄ba, ken gey bi kené deren wôsa ken gey kwô̄lê wuj̄ê ré. ³⁸ Nôbi en kôl na kwô̄li ānga en gel yi Iban a, nij̄ba, kenbay ken li na ānga na toy kwô̄liji kibi ibarēnge a.»

³⁹ Menba, bay uwôli sara iyô̄n ba: «Nibay ibarni na Abraham.» Nij̄ba, Jêsu uwô̄lji sara iyô̄n ba: «Hena henān kené na kam Abraham ba, henān kené lê ānga Abraham na li hen ði. ⁴⁰ Haw hen ken gey kené deren nôbi wōn ôbi kelênge tu kwô̄lê wo en toy kibi Emen a hen, nij̄ba, Abraham wo na ibarēnge bi hen na, na li hen iyô̄n né. ⁴¹ Kenbay ken li na ānga ibarēnge na li.» Menba, bay kôli iyô̄n ba: «Nibay nij̄a lamnānê ré, wôsa Emen pôn nê̄n hari a na Ibar̄ni.»

⁴² Menba, Jêsu kôlji iyô̄n ba: «Hena Emen henān a ré na Ibarēnge na, henān kené geyen, wôsa en hena na ligi Emen a a ené sa hen men, en era na sa keben ré, nij̄ba, na ôbi a joon hen a men. ⁴³ Menba, wô mi a kené hôn bô kwô̄lê wuj̄ê ré ba? Wôsa ken nê̄m toyé kwô̄lê wuj̄ê ré. ⁴⁴ Ibarēnge na Sidan ān ken gey lê na ānga bô ibarēnge gey hen. Ôbi na na ôbi deré temare ca tumô yēn men, na ôbi benare a men ðiba kwô̄lê wōn tiri nān yiri a. Kirij̄a ôbi gey lê benare na, ôbi kôl kwô̄lê nān sa yiri, wôsa ôbi na ôbi lê benare men, ôbi na iba benare a men. ⁴⁵ Nij̄ba, na wô wo en kôl tu kwô̄lê hen āna kené kān bê bô̄r̄nge sara hen. ⁴⁶ I a perê̄r̄nge a hen a gelé wo ené li têrīn ba? A hena ené kôl na tu kwô̄lê ba, wô mi a kené kān bê bô̄r̄nge san a ba? ⁴⁷ Kwô̄ni wo na kwo Emen na, toy kwô̄lo Emen kôl hen, nij̄ba, kenbay ken toy ré, wôsa kena ka Emen né.»

⁴⁸ Menba, Jub̄ê uwôli sara iyô̄n ba: «Kwô̄lo na nini kôl jeré na gawra wo Samari men, tunu to habīn ré yi bôm

a a men hen na, na na benare ré.» ⁴⁹ Menba, Jésu uwôlji sara iyôŋ ba: «Tunu to habiŋ yi bôn a ré, niŋba, en ay na kibi Iban menba, ken ay keben né. ⁵⁰ En woge na hini emê wuŋê ré, niŋba, ôbi a wogé hini emê wo gengiŋ san men, ôbi jerê kwôlê a men na, hen ya. ⁵¹ Na tu kwôlê a ené kelêŋge hen: kwôni wo gem kwôlê wuŋê bôri a na, temare a deréri ré niŋ.»

⁵² Menba, Jubŋê kôli iyôŋ ba: «Haw hen nini hôn wo tunu to habiŋ ré yi bôm a niŋ. Wôsa *Abraham ma men, bay kibi Emen kôba maji a men, menba, jôbi ju kôl iyôŋ ba: «Hena kwôni ré gem kwôlê wuŋê ba, temare a deréri ré niŋ.» ⁵³ Jôbi ju na kwo dami ðê Abraham wo na ma hen ba? Bay kibi Emen kôba, maji menba, jôbi ju li yem môŋ i iyôŋ ba?»

⁵⁴ Menba, Jésu uwôlji sara iyôŋ ba: «Hena ené ay kibi yen ba, ayê kibi yi wuŋê bi wo hen na ani ré. Na Iban wo ken kôl ré na Emen woŋge hen a ayê keben. ⁵⁵ Ken hôni ré, niŋba, nôbi ba, en hôni. Hena ené kôl ené hôni ré na, réé ené yé ôbi benare môŋ kenbay iyôŋ men, niŋba, en hôni men, en gem kwôlê wori a men. ⁵⁶ Ibareŋge Abraham na sê peré wo ðiré gelé wulê wuŋê bi wo hen. Ôbi na gel aŋ na li yi derê.»

⁵⁷ Menba, Jubŋê kôli iyôŋ ba: «Elêrem nêŋ môre bay ré tô menba, na ju gel Abraham niŋ ba?»

⁵⁸ Menba, Jésu uwôlji sara iyôŋ ba: «Na tu kwôlê a ené kelêŋge hen: pa dema Abraham na ré yêŋ tô na, na en ya niŋ.»

⁵⁹ Kirija bay toy hen iyôŋ menba, bay pô jerew ciré gôbiŋni menba, Jésu uwôbe aŋ séŋ derô haba wo *iyéy Emen a aŋ ô.

9

Jésu berare gawra wo tiri na toŋ bô yori a

¹ Wulê wo pôni Jêsu ô tô geré menba, ôbi gel gawra wo pôni wo tiri na tojn bô yori a. ² Menba, bay tôri engereri iyôn ba: «*Rabi, gawra wo nà ba, na wô kibi têrijn tori laba to balêri a lê aña tiri ré tij bô yori a hen ba?»

³ Menba, Jêsu uwôlji sara iyôn ba: «Na wô sa têrijn tori ré men, to balêri ré a men, nijba, tiri tij bi néé wo Emen ré gel yiri nô sari a. ⁴ Mega wo kirijn ka perangi baa nà tô hen na, bi na lêngge jé wo kwo joon hen. Wôsa yoyre baa ða nij añ kwôni a nê mê lê jé ré nij. ⁵ Mega wo en baa sa terare a nà tô hen na, ena kirijn ka perangi ka ðiné ka sa terare a nà.»

⁶ Kirijna ôbi kôl kwôlé bi wo hen iyôn kô nij menba, ôbi tebe kalê tôñ añ bulôñijn terare. Ôbi ay terare hende to ôbi bulôñ hen añ li tu ôbi tu tij bi wo hen a. ⁷ Añ Jêsu kôli iyôn ba: «Ô ju ô pelé tum bô kam tagare ka bay uwôgeji Silowé hen.» (Silowé bôri na ôbi jé.) Ôbi ô pelé tiri bô kam tagare hende to hen menba, ôbi gel kirijn dô añ bulo hera.

⁸ Bay kwari men, ðiné ka na hôni tumô tumô môñ ôbi uwôlé are hen na, bay kôl iyôn ba: «Kamañ, na gawra wo na miirê uwôl are na hen né ba?»

⁹ Menba, ka pôni kôl ré na ôbi men, ka pôni kôl ré na kwôni wo gelijn nañ ði ði men. Menba, ôbi nañ kibri kôlji iyôn ba: «Na nôbi.»

¹⁰ Menba, bay kôli iyôn ba: «Ju li iyeñ a jeré gel kirijn hen iyôn ba?»

¹¹ Menba, ôbi kôlji iyôn ba: «Gawra wo bay uwôgeri Jêsu hen a bulôñê terare añ lèn tun a, añ kôlen iyôn ba: «Ô ju ô pelé tum bô kam tagare to Silowé.» Menba, en ô pelé tun menba, en gel kirijn mera.»

¹² Menba, bay hô engereri iyôn ba: «Gawra bi wo hen na yôn ba?» Menba, ôbi kôlji iyôn ba: «En hôn né.»

Parisijnêjê engerijî ôbi tu tijî bi wo hen kwôlê

¹³ Menba, bay ôrijî najî gawra bi wo tiri na tijî ligi *Parisijnêjê. ¹⁴ Na na najî *sa merê ta a ajîa Jêsu na ré bulôjî terare li a tu gawra bi wo hen ajî biri gel kirijî hen.

¹⁵ Menba, Parisijnêjê kôba hô engereri men, ôbi ré li na iyej a ré gel kirijî hen ba? Menba, ôbi kôlji iyôjî ba: «Ôbi bulôjî terare lèn tun a ajî en ô pelé menba, en gel kirijî mera.»

¹⁶ Sa kwôlê bi wo hen a na, Parisijnêjê ka pôni kôl iyôjî ba: «Gawra wo hen na, hena na ligi Emen a ré, wôsa ôbi bi kwôlê sa sa merê ta a ré.» Men, ka pôni kôl iyôjî ba: «Gawra wo jî ôbi têrijî ba, a lê iyej a ré lêrê gijê wo hen iyôjî ba?» Menba, karijîare yi perêrji a.

¹⁷ Menba, bay hô engere ôbi tu tijî na iyôjî ba: «Kirijîa ôbi li ajî ju gel kirijî hen iyôjî na, jôbi ba, na kwôli mi a jeré kôl gengijî sari ba?» Menba, ôbi uwôlji sara iyôjî ba: «Ôbi na *ôbi kibi Emen.»

¹⁸ Bay sa Jubjê na wo ôbi na ré na ôbi tu tijî ajîa ré gel kirijî hen iyôjî né kwôy wo bay ô erajî najî balêri.

¹⁹ Menba, bay engereji iyôjî ba: «Na kemarjge wo ken kôl tiri ré tijî bô yori a bi a nà ba? Menba, li iyej a ôbi ré gel kirijî haw hen ba?»

²⁰ Menba, bay uwôlji sara iyôjî ba: «Nini hôn wo ré na kemarni men, nini hôn wo tiri na ré tijî na bô yori a a men. ²¹ Nijîba, ôbi li iyej a ré gel kirijî ba, ba nini hôn né. Men, i a lê a ôbi ré gel kirijî hen ba, ba a men ba, nini hôn ré nijî. Engerêjgeri, tiri sur nijî hen na, ôbi a kelê kwôlo gengijî sari.»

²² Na ôbi á, balêri ré kôl hen iyôjî wôsa bay harijî bay sa Jubjê wôsa bay na genge mega wo hena kwôni wo ré hôn Jêsu ré na *Krist, kwo Emen dôri hen na, bay réé dagêri bô *iyéy dapîare a. ²³ Na ôbi á, balêri ré kôl iyôjî ba: «Tiri sur nijî hen na, engerêjgeri ôbi hen.»

²⁴ Parisiñêñê hô uwôgeji gawra bi wo tiri na tij̄n hen aṅ kôli iyôñ ba: «Kôl kwôlê woṅ tiri tumô Emen a wôsa nini hôn wo gawra bi wo ju kôl ré berarem hen na, na ôbi têriñ.»

²⁵ Menba, ôbi uwôlji sara iyôñ ba: «Hena ôbi ré na ôbi têriñ ba, en hôn né, niñba, aṅga pôn ka en hôn na, tumô ba, tun na tij̄n niñba, haw hen en gel kiriñ.»

²⁶ Menba, Parisiñêñê hô engereri iyôñ ba: «Ôbi lêm na mi ba? Ôbi li na iyeñ a ré bôl tum hen ba?» ²⁷ Menba, ôbi uwôlji sara iyôñ ba: «Ré ené kelêñge niñ menba, kené toy ré wô mi ba? Wô mi a kené hô gey toyé a sôñ ba? Kenbay kôba, ken gey yé bay tôri men ba?»

²⁸ Bay tiréri aṅ kôl iyôñ ba: «Jôbi a na ôbi tôri ði terô, nibay niñba bay tô *Moyis. ²⁹ Nini hôn mega wo Emen na ré iyêl nañ Moyis. Niñba, gawra wo nà ná, nini hôn kiriñ ka ôbi hen aṅ ya hen ré.»

³⁰ Menba, ôbi uwôlji sara iyôñ ba: «Kwôlo hen na, en hôn né, ôbi li aṅ en gel kiriñ hen na, ré kené henê kiriñ ka gawra bi wo hen hen aṅ ya hen. Menba, ken hôn kiriñ ka ôbi hen aṅ ya hen né. ³¹ Nana hôn wo Emen ré toy uwôlê wo bay têriñ ré hari niñba, hena kwôni ré biri kwôlê men, li aṅga ôbi gey hen a men na, na kwôni bi wo hen a ôbi ré toy uwôlê wori. ³² Wôsa nini toy tumô mega wo kwôni na ré bôl tu kwôni wo tij̄n bô yori a iyôñ sa pôn né. ³³ Hena gawra bi wo hen ré hena na ligi Emen a ré na, ôbi ré nê mê lê ani ré kwôy.»

³⁴ Menba, Parisiñêñê kôli iyôñ ba: «Ju yêñ bô têriñ a menba, ju gey geléni are ba?» Menba, bay dageri bô iyéy dañare a.

Bijé ka hôn ciré na bay tu tij̄n né

³⁵ Kiriña Jêsu toy wo bay ré dage gawra bi wo hen menba, ôbi ô uñéri aṅ kôli iyôñ ba: «Ju bi bôm sa *Kema

Gawra ba?» ³⁶ Menba, gawra bi wo hen uwôli sara iyôn ba: «Kelma, ôbi na i a ené bê bôn sari a ba?»

³⁷ Jésu kôli iyôn ba: «Ju gili. Kwôni wo iyêl naɲ ju hen na, na ôbi.» ³⁸ Menba, ôbi kôliɲ Jésu iyôn ba: «Kelma, en bi bôn sam a.» Aɲ ôbi cubu gubari tumôri a.

³⁹ Menba, Jésu kôl iyôn ba: «En era sa terare a nà ná wô jerê kwôlê aɲ bi bay tu tiɲ ré gel kirɲ men, ka gel kirɲ hen ré hô gase yi bay tu tiɲ men.»

⁴⁰ Parisiɲêɲê ka pônɲi ka ɗebu naɲ ɗi hen toy kwôlê bi wo hen, aɲ kôli iyôn ba: «Nibay kôba, niɲa bay tu tiɲ men ba?»

⁴¹ Menba, Jésu uwôlɲi sara iyôn ba: «Hena henaɲ turɲge ré tiɲ na, henaɲ kwôlê têriɲ henaɲ né ɓeré sarɲge ré. Niɲba, haw hen wo ken kôl iyôn ba nini gel kirɲ, na ôbi a, kwôli têriɲ tonɲe ré ɓu sarɲge a baa ya hen.»

10

Gwosoy kwôlo gengiɲ sa ôbi abê gamgê naɲ gamgê kari

¹ «Na tu kwôlê a ené kelêɲge hen: kwôni wo si si kibi geré wo iyéy gamgê ré, niɲba, si si tu telare aɲa ré ô bô a na, na ôbi gemsare men, na bandi a men. ² Niɲba, kwôni wo si si kibi geré ba, ôbi a na ôbi abê gamgê hen ɗi. ³ Ôbi gemé kibi iyé gamgê hen bôl kibi iyére biri aɲ gamgê toy tôri hôn men, ôbi uwôge ka na kari hen, naɲ heniji heniji aɲ ôbi siɲ naɲ ci nô. ⁴ Kirɲa ôbi siɲ naɲ gamgê kari bay ka hen kê m nô niɲ na, ôbi a derê tumôriɲ men, bay a erê tôri a a men, wôsa bay hôn tôri. ⁵ Gamgê bay ka hen ô tô kwôni wo ɗaɲgi a ré, niɲba, bay a geréri ɗi wôsa bay hôn tôri ré.»

⁶ Jésu kôlɲi gwosoy kwôlê bi wo hen niɲba, bay hôn kwôlo ôbi kôlɲi hen ré kwôy.

Jésu na ôbi abê gamgê wo dôri

⁷ Menba, Jésu hô kôlji iyôn̄ ba: «Na tu kwôlê a ené kelênge hen: en yi mega kibi geré wo iyéy gamgê iyôn̄. ⁸ Bijné kêm ka na era tumôn hen na, na bay gemsare men, na bandi a men aɲ gamgê na toy tôrji ré. ⁹ Ena kibi geré. Hena kwôni ré si legen na, ôbi a uɲé gelê men, ôbi a era ira men, a sé men, ôbi a uɲé kalmê kaɲ emê ka lebé dô a men. ¹⁰ Ôbi gemsare ba era na wô gemsare men, deré temare men, mênê kirɲ a men. Nɲɲba, nôbi en era bi ðijné ré mô tu geɲ men, ré uwôn̄ terê kibi wo gay gay wo bô a hen a men.»

¹¹ «Ena ôbi abê gamgê wo dôri. Ôbi abê gamgê wo dôri na, ay yiri uléɲ wô gamgê kari. ¹² Nɲɲba, kwôni wo abe gamgê wô uwôn̄ɲɲ gursu mera ðiba na ôbi abêrji ré men, gamgê kôba na kari ré a men hen na, kirɲna ôbi gel heɲ era menba, ôbi ge ðiji aɲ, aɲ heɲɲê waserêji. ¹³ Ôbi li hen iyôn̄ wôsa ôbi li jé na wô uwôn̄ɲɲ gursu mera, ðiba, erem sa gamgê a ré. ¹⁴⁻¹⁵ Ena ôbi abê gamgê wo dôri. Mega wo Iban hônen men, nôbi kôba, en hôni men hen iyôn̄ na, en hôn gamgê kaɲê men, bay kôba hônen men. En ay yen uléɲ wô sa gamgê kaɲê. ¹⁶ En ôriɲ naɲ gamgê ka pôni ka naɲ bô ira nà tô. Gamgê bay ka hen na, na erê eraɲ naɲ ci, aɲ bay a toyé tôn aɲ bay kêm a sa daɲ kiniji pôn men, ôbi gemérji kôba, a pôn a men.»

¹⁷ «Iban geyen na wôsa en ay yen uléɲ dema ené sa uɲé hôriɲ tô hen. ¹⁸ Aɲ yen bi wo en ay uléɲ hen na, na kwôni a ðeren ereɲ né, nɲɲba, na nôbi a ayê bé naɲ bô geyé wuɲê. En nê m ðé yen biɲ temare men, en nê m deré yen kebre a a men. Na tôô Iban to kelan a ené li hen.»

¹⁹ Sa kwôlê bi wo ôbi kôl hen na, kariɲare hô yi perê Jubɲê. ²⁰ Ka pôni perê kwône kôl iyôn̄ ba: «Tunu to habɲ bôri a men, na kubra a men, menba, wô mi a kené toy kwôlê kibri a ba?»

²¹ Men né, ka pônî kôl iyôn̄ ba: «Kwônî wo tunu to habiñ bôri ba, a kelê kwôlê hen iyôn̄ né men, tunu to habiñ ba, a belê tu ôbi tu tiñ ba men».

Jubnê kañ Jêsu

²² Bay li geserê woñ belê kibi *iyéy Emen Jérusalêm a kibi kelanê a. ²³ Menba, Jêsu ô palê derô haba wo iyéy Emen a si tô pal wo uwôgeri ré na kwo Salomôn hen.

²⁴ Menba, Jubnê sa mééri ta añ kôli iyôn̄ ba: «Kiriña yôn̄ a jeré bé bôrni kuriñ tôn̄ ba? Hena jeré na Krist, kwo Emen dôri hen ba, ju kelêni wañ ta niña toyé.»

²⁵ Menba, Jêsu uwôlji sara iyôn̄ ba: «Na en kelênge niñba, na ken kañ bê bôn̄ge sara. Wôsa an̄ga en li nañ hini Iban hen na, na bay a derê kwôlen. ²⁶ Niñba, ken bi bôn̄ge sara ré, wôsa kena gamgê kañê ré. ²⁷ Gamgê kañê na, toy tôn̄ men, en hôn̄ji men, bay era tôn̄ a a men. ²⁸ Men, nôbi en biji bay mô tu geñ nañ kwiniñi men, bay a mênê ré yôd men, kwônî a dôrji kôben a ré a men. ²⁹ Iban bi wo na ben ðiñé bay ka hen na, gôliñ sa are kêm añ kwônî nêm derêji kôbri a ré a men. ³⁰ Nibay nañ Iban niña gawrê ka pôn.»

³¹ Menba, Jubnê hô pô jerew ciré gôbiñ Jêsu deré.

³² Menba, ôbi kôlji iyôn̄ ba: «En li an̄ga dôri ka hena yi Iban a kwône gelênge niñba, na wô ka yôn̄ pôn aña kené kena gôben deré kwôliñi hen ba?»

³³ Menba, Jubnê uwôli sara iyôn̄ ba: «Na wô lê an̄ga dôri a niné gôbem deré hen mera ré, niñba, wô tiiré wo ju tiiré Emen men, wô wo jôbi ju na gawra menba, ju li yem môñ Emen iyôn̄ a men hen.»

³⁴ Menba, Jêsu uwôlji sara iyôn̄ ba: «Liñ bô magtubu tôô ton̄ge a kôl Emen na ré kôl iyôn̄ ba: «Kena emen men.»

³⁵ Nini hôn kwôlo magtubu to Emen ré kôl hen na, kwônî

a mênê ré wôsa na ðijné bay ka bay na uwôl béré kwôlê wori biji hen a, Emen ré uwôgeji emen men hen. ³⁶ Wôsa kujê nôbi ba, na Iban a dôren aɲ joon sa terare a menba, ken kôl ené tiiré na Emen wô kelê wo en kôl ené na Kema Emen hen. ³⁷ Hena ené li aɲga Iban li hen men né, ken bi bôɲge san a ré men. ³⁸ Nijba, hena ené li aɲga Iban li hen aɲa kené gey bê bôɲge san a ré na, ken bi bôɲge sa aɲga Iban li bay ka en li hen. Hen iyôɲ hari kôba, ken bi bôɲge sa are bay ka hen a bi ken hôn dô mega wo Iban ré bijɲ naɲ en men, nôbi kôba, ené bijɲ naɲ dî men.»

³⁹ Sa kwôlê bi wo hen a na, Jubɲê hô woge ciré ðeréri, nijba, ôbi si selay ô.

⁴⁰ Menba, Jésu hô ô cêgi cér wo Jurdê kirijɲ ka Ja ôbi lê batêm na lijɲ ðijné batêm ya hen, aɲ ô merê ya. ⁴¹ Bijné kwône era ligiri a aɲ kôl iyôɲ ba: «Ja ôbi lê batêm na li gijê wôni pôn nêɲ iyôɲ né, nijba, kwôlo ôbi na kôl kêm gengijɲ sa gawra bi wo hen na, na kwôlê woɲ tiri.»

⁴² Menba, kirijɲ bay ka hen na, ðijné kwône bi bôɲji sari a.

11

Jésu bi Lajar ji si kamjê

¹ Gawra wo pôni bay uwôgeri Lajar mô Bétani a, ôbi ômijɲ. Sa iyére hende to hen na, si Mari naɲ yêre Mart môɲji ya. ² (Mari hende to hen na na, na to na wusijɲ Kelma ider sa têri a men, na mô naɲ guseri sare men hen. Aɲ Lajar bi wo ômijɲ hen na yêêne.) ³ Si Mari naɲ Mart jé kôlijɲ Jésu iyôɲ ba: «Kelma, gel kwo ju geyri gaɲ hen ômijɲ.»

⁴ Kirijɲa Jésu toy hen iyôɲ menba, ôbi kôl iyôɲ ba: «Ômɲare to hen na, na to a diri ré, nijba, na to a gelé hini emê wo Emen men, na to bay ayijɲ kibi Kema Emen a men.»

⁵ Jésu gey Mari naɲ yêre Mart men, yêneji Lajar a men damaɲ. ⁶ Wulê bi wo ôbi toy wo Lajar ré ômiɲ hen na, ôbi hô wôl sa wôô cêgê a, kirɲ ka ôbi môriɲ ya hen. ⁷ Menba, ôbi kôliɲ bay tôri iyôɲ ba: «Na herêɲge Judé.»

⁸ Menba, bay tôri kôli iyôɲ ba: «*Rabi, Jubɲê na gey ciré gôbem deré naɲ keram haw hen menba, já hô herê Judé sôɲ ba?»

⁹ Menba, Jésu uwôlji sara iyôɲ ba: «Wulê pôn ba, na tare môj kibi wôô ré ba? Hena kwôni ré ô kirɲ tu tare ba, a hebirɲ né, wôsa ôbi gel kirɲ ka peranɲi ka sa terare a nà. ¹⁰ Niɲba, hena kwôni ré ô kirɲ yoyre na, ôbi a hebirɲ wôsa kirɲ ka peranɲi ka ôbi ré geliɲ kirɲ naɲ.»

¹¹ Cêgi kwôlê bi wo hen na, ôbi kôlji iyôɲ ba: «Melajɲnena Lajar yi kum, aɲ na erê engéri.»

¹² Menba, bay tôri kôli iyôɲ ba: «Kelma, hena ôbi ré yi na kum ba, ôbi a berarê senɲe.»

¹³ Jésu kôlji na kwôli temay Lajar niɲba, bay kôl yaɲ ba ôbi ré kôlji na kwôli kum. ¹⁴ Menba, Jésu kôlji waɲ a ta iyôɲ ba: «Lajar ma. ¹⁵ Yen dôren gaɲ wô sarɲge wô naɲê wo en naɲ kirɲ bay ka hen, wôsa ôbi wo hen a lê dema kené bê bôrɲge san a. Na erêɲge uɲéri.»

¹⁶ Sa kwôlê bi wo hen a na, Tomas wo bay uwôgeri Kerma hen kôliɲ megêri bay tô Jésu ka baa hen iyôɲ ba: «Nabay kôba, na erêɲge men. Hena ré temare hende kôba, na maɲge naɲ dî.»

¹⁷ Kirɲna Jésu sa menba, toy wo Lajar ré emiɲ li wulê pôrbu kamɲê niɲ. ¹⁸ Bétani naɲ Jérusalêm na, perêrji dâ senɲe, na kilométer subu mera. ¹⁹ Na hen iyôɲ a, Jubɲê kwône ré eraji temare ligi si Mari naɲ Mart a wô jalê bôrji wô yêniɲi wo ma hen.

²⁰ Kirɲna Mart toy wo Jésu era hen ya, menba, hende hena jô kwini aɲ Mari ba, mô baa ira. ²¹ Mart kôliɲ Jésu iyôɲ ba: «Kelma, hena henaɲ jeré ná nà ba, yêniɲi henaɲ

ré ma ré tô. ²² Nij̄ba, haw hen kôba, en hôn wo aᅇga yôᅇ yôᅇ ka jeré eᅇgeriᅇ Emen ba, ôbi ré bem.»

²³ Menba, Jésu kôle iyôᅇ ba: «Yênê a jê sé kamᅇ.»

²⁴ Mart uwôli sara iyôᅇ ba: «En hôn wo ôbi ré jê sé kamᅇ kirija ðiᅇné ka ma ré jê sé Wulê woᅇ jerê kwôlê a hen.»

²⁵ Menba, Jésu kôle iyôᅇ ba: «Nôbi, ena ôbi biᅇ ðiᅇné jê sé kamᅇ men, ena ôbi biji merê tu geᅇ a men. Hena kwôni ré bi bôri san a ba, ré ma na ma kôba, a merê tu geᅇ. ²⁶ Men, i i wo mô tu geᅇ aᅇ bi bôri san a ba, a ma ré kwôy. Mu bi bôrê sara ba?» ²⁷ Mart kôli iyôᅇ ba: «En bi bôn sam a Kelma, wo jeré na *Krist kwo Emen dôri hen, Kema Emen wo ré era sa terare a nà bi.»

²⁸ Kirija hende kôl hen iyôᅇ menba, kuriᅇ ô ta. Aᅇ uwôge yêre Mari jigêᅇ aᅇ kôle iyôᅇ ba: «Rabi ðebu hen ya uwôgerê.»

²⁹ Kirija Mari toy hen iyôᅇ menba, hende hena kerê jô kwini. ³⁰ Wôsa Jésu sa biᅇ sa iyére hende to hen ré tô nij̄ba, ôbi baa na kirija ka Mart ré uwôᅇni ya hen. ³¹ Menba, Jubᅇné ka ré mô bô ira naᅇ Mari wô jalê bôre hen, kirija bay gel wo hende hena kerêᅇ si nô hen iyôᅇ na, bay hena ô tôre a aᅇ kôlji iyôᅇ ba: «Yaᅇ ba, hende ô na sa kamᅇ ta erê sômê.»

³² Kirija Mari sa biᅇ kirija ka Jésu ðebiᅇ ya hen na, kirija hende gili menba, hende kuriᅇ tôᅇ têri a aᅇ kôli iyôᅇ ba: «Kelma, hena henaᅇ jeré ná nà ba, yênen henaᅇ ré ma ré.»

³³ Jésu gel wo hende sôm men, Jubᅇné ka ré bare hen kôba, sôm a men na, bôri erem kwôlê gaᅇ aᅇ céᅇni uwôsija. ³⁴ Menba, Jésu eᅇgere Mari iyôᅇ ba: «Ken emni yôᅇ ba?» Menba, hende kôli iyôᅇ ba: «Kelma, era ju sa gel.»

³⁵ Menba, Jésu sôm. ³⁶ Kirijna Jubnê gel wo Jésu sôm hen iyôn menba, bay kôl iyôn ba: «Gelênge geyé wo ôbi geyri kêm hen.»

³⁷ Añ ka pôni perêrji a kôl iyôn ba: «Ôbi wo na bôl tu ôbi tu tijn hen, henañ ré nê mê lê añ bi Lajar ré ma ré ré ba?»

³⁸ Menba, bôri erem kwôlê damañ a sôn añ ôbi ô sa kamñê. Kamñê bay ka hen, na uwormo keram a añ kulmañ keram ðijn kibé. ³⁹ Menba, Jésu kôl iyôn ba: «Nôgênge kulmañ keram hen añ.» Menba, Mart yêri ôbi temare bi wo hen, kôli iyôn ba: «Kelma, ôbi emijn li wulê pôrbu añ ðijné nij.»

⁴⁰ Menba, Jésu kôle iyôn ba: «Na en kôlê hena meré bi bôrê san a ba, meré gelé néé wo Emen ré ba?»

⁴¹ Menba, bay nôge kulmañ keram wo yi kibi kamñê a hen añ, añ Jésu ay tiri bôrijñ kirijn si ta añ kôl iyôn ba: «Iban, en lêm dosé wô kwôlo ju toy keben a nij hen.

⁴² Kujnê nôbi ba, en hôn wo jeré toy kwôlê keben a kwôy kwôy hañê, nijba, en kôl na wô kwônê ðijné ka ðebu méren ta hen ði, bi bay ré bi bôrji san a mega wo ré na jôbi a ré joon hen.»

⁴³ Kirijna ôbi kôl hen iyôn menba, kôl nañ tôri to dami kôl iyôn ba: «Lajar, so nô.»

⁴⁴ Menba, ôbi temare bi wo hen nungero so. Têri nañ kôbri lêgerijn ta nañ kibi bargay men, tiri hariñ nañ kibi bargay a men, menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Beserêngeri añ ken ðiri ô.»

Jubnê way kwôli deré Jésu

⁴⁵ Jubnê ka kwôni ka era temare uné Mari hen gel anga Jésu li hen, menba, bay bi bôrji sari a. ⁴⁶ Nijba, ka pôni perêrji a ôrji uné *Parisijnêñê añ kôlji kwôli anga Jésu ré la hen. ⁴⁷ Menba, damné kañ bay bê kwôbe nañ

Parisijnêñê uwôgeji dapnare to *Sanédrên aṅ kôl iyôn ba: «Na lénge na iyeṅ ba? Wôsa gawra wo hen na, li gijê kwône. ⁴⁸ Hena nana déngeri li hen iyôn na, ðijné kêm a bê bôrji sari a, menba, Rômêñê a eraji sa mênê *iyéy Emen tona men, tô yê wona a men.»

⁴⁹ Menba, kwo pôni perêrji a bay uwôgeri Kayib na *dami wo damné kaṅ bay bê kwôbe elê bi wo hen a, ôbi kôlji iyôn ba: «Ken hôn ani ré kwôy. ⁵⁰ Bi gawra pôn nêṅ ré ma wô sa ðijné kêm a derê laba, bi sa iyére ré mênijn derê ði ba?» ⁵¹ Ôbi kôl hen iyôn na sa kibri ré, wôsa elê bi wo hen na, ôbi na dami wo damné kaṅ bay bê kwôbe aṅ ôbi kôlji ta mega wo Jésus ré sa ma wô sa iyére. ⁵² Na wô sa iyére pôn mera ré, nijba, na wô hô dayê ðijné ka Emen ka userijn hen lijn kurôngi yi wo pôn.

⁵³ Ayijn tôri wulê bi wo hen na, bay way kwôli ciré deréri. ⁵⁴ Na ôbi aṅa Jésus ré gel yiri waṅ waṅ tu Jubñê ré hen, aṅ ô sa iyére to kwa derô gwôlê to bay uwôgere Eperêm hen ô merê ya naṅ bay tôri.

⁵⁵ Mega wo geserê lê *Pak wo Jubñê baa ða menba, ðijné ka naṅ sa iyére iyére kwône ôrji Jérusalêm a tumô Pak a dê ciré erê lôñê yirji wô sélijn tumô Emen. ⁵⁶ Bay woge Jésus aṅ bay engerijn perêrji a derô haba wo iyéy Emen a iyôn ba: «Ken erem mega wo ôbi ré era kini geserê na ré ba?»

⁵⁷ Wulê bi wo hen na, damné kaṅ bay bê kwôbe naṅ Parisijnêñê na kôlijn ðijné iyôn ba: «Hena kwôni wo ré hôn kirijn ka Jésus môrijn ya ba, ré kôl ta aṅ bi ciré erê ðeréri.»

12

Mari bi ider sa tê Jésus a

¹ Baa wulê jii dema geserê *Pak ré lijn tô menba, Jésus hera Bétani sa iyé Lajar wo ôbi na biri ji si kamñê a hen.

² Kirijn bay ka hen na, Mart li angaṅ emê bijn Jésus menba,

perê kwônê ðijé bay ka mô ôm are hen na, Lajar kôba, ya men. ³ Menba, Mari ay kwa gaasa woŋ ider wo ðijé dô wo garari mê wo bay li naŋ kalmê ka bay uwôgeji nar hen, eraŋ sa wuse sa tê Jêsu a aŋ mô naŋ gusiri sare aŋ bô iyére kêm ðijé ider. ⁴ Judas Iskariyôt ôbi tô Jêsu wo pôni wo a ayê sa Jêsu hen, kôl iyôŋ ba: ⁵ «Wô mi a nana kaŋ ayê ider bi wo hen enŋiŋ *déniyé arew subu aŋ céŋ bay nimré ré ba?»

⁶ Ôbi kôl hen iyôŋ na wô geyé wo ôbi gey bay nimré ré, niŋba, wôsa ôbi na ôbi gemsare men, ôbi a na ôbi gemé lari a men, aŋ lari wo bay biri gemé hen na, ôbi gômse kwari dê dê. ⁷ Niŋba, Jêsu kôl iyôŋ ba: «Déngere ðê iyôŋ, wôsa hende li hen iyôŋ tumô ermijŋ sa emé wo bay a sa emen a hen. ⁸ Bay nimré a merê naŋ ken naŋ wulê wulê tô, niŋba, nôbi ba, na merê naŋ ken naŋ wulê wulê ré.»

⁹ Menba, Jubŋê kwône toy wo Jêsu ré na Bétani a na, bay era na wô geléri ôbi mera ré, niŋba, na wô gelé Lajar wo ôbi na biri ji si kamŋê hen a men. ¹⁰ Menba, damné kaŋ bay bê kwôbe genge wo Lajar kôba, ciré diréri men. ¹¹ Wô sé wo Lajar ji si kamŋê hen na, Jubŋê kwône kaŋji damné kaŋ bay bê kwôbe aŋ bi bôrji na sa Jêsu a ði.

Anga ðijé li wô sa wo Jêsu Jérusalêm a

¹² Wulê pôn cêgê menba, ðijé kwône ka era wô lê geserê hen toy wo Jêsu ré ða era Jérusalêm a hen ya men, menba, ¹³ pôrji demaŋ gare kôbriji a aŋ gerji jôriŋ kwini naŋ gura kôl iyôŋ ba: «Hosana, heramê yi wô sa Emen. Bi terê kibi yi wô sa kwo era naŋ hini Kelma Emen hen. Kwo era hen bi a na kelma wo *Israyêl hen a men.»

¹⁴ Jêsu uwôŋ kema kura ðay mega wo na liŋ bô magtubu to Emen a kôl iyôŋ ba:

¹⁵ «Kenbay ðijé ka Sijnô,* harênge ré, geléngge Kelma wonje ðaya mera sa kema kura a era hen ya.»

¹⁶ Kirijn bay ka hen na, bay tô Jésu hôn ani bô are bay ka hen a ré. Nijnba, kirijna Emen gel ðamjare to Jésu nij, dema bay ré erem mega wo na ré lijn bô magtubu to Emen a wô sari ajna ðijé ré li ariri hen.

¹⁷ Bijé kêm ka na ðebe najn Jésu kirijna ôbi na uwôgijn Lajar ajn na biri ji si kamjê hen na, bay dô kwôli are bay ka ôbi na li hen. ¹⁸ Na ôbi á, ðijé ré jô kwini Jésu najn gere wôsa bay na toy kwôli gijnê bi wo ôbi na li hen. ¹⁹ Menba, *Parisijnêjê kôl perêrji a kôl iyôŋ ba: «Geléngge, ka nê mê ré nij, wôsa ðijé kêm ô tôri a.»

Bijé ka pôni ka na Jubjê ré hen, gey erê gelé Jésu men ²⁰ Grêkjê ka pôni perê ka ô wô tibé Emen sa geserê bi wo hen a na, ²¹ bay kôlijn Pilip wo Bêtsayda bô emê wo Galilé a hen iyôŋ ba: «Kamanj, nini gey gelé Jésu.»

²² Menba, Pilip ô kôlijn André menba, bay wôô ðem ô kôlijn Jésu. ²³ Menba, Jésu uwôlji sara iyôŋ ba: «Wulê wo Emen a gelijn ðijé ðamjare tijê nôbi *Kema Gawra hen nê mê nij. ²⁴ Na kelêngge na tu kwôlê: hena gusijn kaw ka bay ci hen, ré ma ré na, bay yi na kiniji a hen mera, nijba, hena bay ré ma dema ré sé ajn a yé gusijn mê. ²⁵ Ôbi a, kwôni wo ré ôm dô sa terare a nà, ajn erem san a ré ba, kay na yiri, nijba, kwo geyen gôlijn emê wo sa terare a nà ba, gem na yiri wô merê tu gejn wo najn kwini men. ²⁶ Men, hena kwôni wo ré gey yé mana wujê ba, a era tôn a ajn kirijn ka na sa merê ya hen na, ôbi kôba, a sa merê ya men. Hena kwôni ré na mana wujê ba, Iban a ayê kibri.»

Jésu kôl kwôli temayri

* 12:15 12: 15 Na hini Jérusalêm wo pôni. 12:15 12: 15 Jakari 9: 9

²⁷ «Haw hen na, bôn erem kwôlê gaṇ. Ré ené kelê iyôṇ ba: Iban, dôren kibi aṅga ca sa san a hen, niṇba, na wô bi wo iyôṅgi hen aṇa ené eraṇ kwôy sa terare a nà, bi ené sa geliṇ gusiṇ hen. ²⁸ Iban, ay kibi henem.»

Menba, tôô gawra ôm derômaran a kôl iyôṇ ba: «En heramiri niṇ, aṇ na hô heramiri a sôṇ.»

²⁹ Menba, kwônê ðiṇé ka ðebe ya aṇ toy hen na, bay kôl yan ré na emen a ré ené hen men, ka pôni kôl iyôṇ ba ré na *mana wo derômaran a ré iyêlê kwôlê naṇ ði hen men.

³⁰ Menba, Jésu kôl iyôṇ ba: «Na wô san nôbi a kené toy tôô hende to hen né, niṇba, na wô sarṅge kenbay ði.

³¹ Haw hen, na wulê wo Emen a jôriṇ sa kwôlê sa ðiṇé ka sa terare a nà men, na wulê wo bay a dagiṇ Sidan kelma wo sa terare a nà a men. ³² Niṇba, nôbi na, kirina bay a sa ðén sa gurô tagelê na, na wuro gawré kêm yen a.»

³³ Jésu kôl hen iyôṇ geliṇ geré wo ðiré sa maṇ hen.

³⁴ Menba, kwônê ðiṇé uwôli sara iyôṇ ba: «Na liṇ bô magtubu tôô tona kôl iyôṇ ba: <*Krist, kwo Emen dôri hen ré merê naṇ kwini yôd> menba, wô mi a jeré kôl iyôṇ ba: <Bay ré sa ðé Kema Gawra sa gurô tagelê ba?> Men, i na Kema Gawra bi men ba?»

³⁵ Menba, Jésu uwôlji sara iyôṇ ba: «Mega wo kirin ka perangi baa perêṅge a sem tô hen na, erêṅge kirin ka perangi a wô wo dilemne maa gwôsêṅge. Wôsa kwôni wo ô dilemne a na, hôn kirin ka ôbi ôriṇ ya hen né. ³⁶ Mega wo kirin ka perangi bay ka hen baa perêṅge a tô hen na, ken bi bôrṅge sarji a aṇ bi ken bilin yi kami kirin ka perangi.»

Kirina Jésu kôl kwôli are bay ka hen niṇ, menba, ôbi ðiji aṇ ô uwôbê kelaṇ naṇ ci. ³⁷ Bi wo Jésu li aṅgaṇ giṇé kwône tirji a bay gel hen a men, hen kôba, bay bi bôrji sari

a ré. ³⁸ Ôbi a, kwôlo *ôbi kibi Emen *Esay na kôl hen a ariri ré lijn hen. Ôbi na kôl iyôn ba:

«Kelma, i a bê bôri sa kwôlo nini dô hen ba?
Men, na i a Emen né yêge sa néé wori biri ba?»

³⁹ Bay nêmbê bôrji sara ré, wôsa Esay na hô kôl a kôl iyôn ba:

⁴⁰ «Emen bi tirji gel kirijn né men,
bi bôrji dengel aɲ bi tirji ré gel kirijn né,
aɲ bi bay ré hôn ani ré.

Emen kôl iyôn ba:

En li hen iyôn bi bay ré bulo hera uɲen né,
wô wo hena bay ré hera uɲen ba,
ma ené berarêji.»

⁴¹ Esay kôl kwôli are bay ka hen iyôn wôsa ôbi gel damɲare to Jésu aɲa ôbi ré kôlijn kwôli hen.

⁴² Bi wo hen kôba, perê damné ka Jubɲê hen na, ka pônî kwône bi bôrji sari a, niɲba, bay gel yirji nô ré wô Parisiɲêɲê, wôsa bay hare wô wo bay maa ré dagêji bô *iyéy daɲare a. ⁴³ Wôsa bay gey dené wo gawrê gôlijn kwo Emen.

Kwôlê a jôrijn naɲ kwôlo Jésu

⁴⁴ Menba, Jésu iyêl kaɲ a ta kôl iyôn ba: «Kwôni wo bi bôri san a ba, bi na san nôbi a mera ré niɲba, bi na sa kwo joon a hen men. ⁴⁵ Men, kwôni wo gelen nôbi ba, gel na kwo joon hen men. ⁴⁶ Wôsa en era sa terare a nà ná môn kirijn ka perangi iyôn, aɲ bi i i wo ré bi bôri san a ba, ré mô kirijn ka hendi a ré niɲ. ⁴⁷ Hena kwôni wo ré toy kwôlê wuɲê aɲa ré gem ré na, na nôbi a jerê kwôlê sari a ré, wôsa en era sa terare a nà, ná wô jerê kwôlê sa biɲé a ré, niɲba, na wô gôlijn naɲ ci dî. ⁴⁸ Kwôni wo kapen men, gey kwôlê wuɲê a ré a men na, ôbi jerê kwôlê sari a ya, wôsa na kwôlê

bi wo en uwôl béréri hen a sa jerê kwôlê sari a, Wulê woɲ jerê kwôlê a. ⁴⁹ Nôbi na, en iyêl na kwôlê wôni sa keben ré, niɲba, Iban wo joon hen ôbi kôlen naɲ kibri wori kwôlo ené sa kôl men, ené uwôliɲ béréri a men. ⁵⁰ Aɲ en hôn, tôô tori na, na merê wo naɲ kwini. Na ôbi á, kwôlo kê m wo ené kôl hen na, en kôl na mega bi wo Iban na kelan hen iyôɲ.»

13

Jésu pul tê bay tôri

¹ Wulê pôn tumô sa lê geserê *Pak a na, Jésus hôn wo wulê wo đíré hen aɲ sa terare a nà herê ligi Ibari a ré baa đá niɲ. Ôbi na pur đijé kari ka sa terare a nà. Ôbi pirji hen kwôy wo ôbi deriɲ kibi wulê wori sa terare a nà.

² Kirijna Jésus naɲ bay tôri môrji kibi emê a perare menba, Sidan na dôbe ermé wo habiɲ bô Judas Iskariyôt woɲ kema Simô a bi ré sa dese Jésus. ³ Jésus hôn wo Emen ré biri néé sa are kê m men, ôbi hôn wo đíré hena na ligiri a men, đíré hô na ligiri a a men. ⁴ Menba, ôbi hena kibi emê bi wo hen a dô bargay ka sa megêrji a hen yiri a aɲ, menba, ay kibi ka ôbi ré hariɲ tô bôri hen. ⁵ Menba, ôbi bi kam bô dasa a piliɲ tê bay tôri aɲ mô naɲ kibi bargay bay ka ôbi ré hariɲ tô bôri hen. ⁶ Kirijna Jésus sa sa Simô Piyêr a menba, Piyêr kôli iyôɲ ba: «Kelma, jôbi a hô pelen nôbi tên đí ba?»

⁷ Menba, Jésus uwôli sara iyôɲ ba: «Aɲga en li hen na, ju hôn bôrji haw hen né, niɲba, era tumô hen na, já sa henê bôrji tô.»

⁸ Menba, Piyêr hô kôli iyôɲ ba: «Já pelé tên nôbi ré kwôy.» Menba, Jésus uwôli sara iyôɲ ba: «Hena ené pelem tên né ba, já yé ôbi tên ré kwôy.»

⁹ Menba, Simô Piyêr hô kôli iyôn̄ ba: «Kelma, hena ré na hen iyôn̄ ba, pul tèn mera ré, nij̄ba, ju pul kôben naj̄ san kêm a men.»

¹⁰ Menba, Jésu kôli iyôn̄ ba: «Kwôni wo pul yiri ba, sél nij̄ aɲ na têri a ré pelé mera. Kenbay kena ðij̄né ka séli, nij̄ba, ken sél kêm né.»

¹¹ Wôsa Jésu hôn kwo a ayê sari hen, aɲa ré kôl iyôn̄ ba: «Ken sél, nij̄ba, ken sél kêm né hen.»

¹² Kirij̄na ôbi pilji têrji kô nij̄ men, tôte bargay kari hôrij̄ a men nij̄ na, ôbi hô mô kibi emê aɲ kôlji iyôn̄ ba: «Aɲga en li hen ba, ken hôn bôrji ba? ¹³ Ken uwôgen *Rabi men, Kelma men. Ken uwôgen na ya wôsa ena ôbi sarɲge men, Kelma woɲge a men, na tiri. ¹⁴ A hena nôbi woɲ Rabi woɲge men, Kelma woɲge a men hen, a peléɲge têrɲge hen na, kenbay kôba, ken pilij̄ têrɲge hen iyôn̄ men. ¹⁵ Wôsa en li hen iyôn̄ geléɲge na gelé aɲ bi kené lij̄ perêrɲge a hen iyôn̄ men, mega wo nôbi en lij̄ hen iyôn̄ men. ¹⁶ Na tu kwôlê a ené keléɲge hen: mana a gôlij̄ sa dami wori ré men, ôbi jé a gôlij̄ sa kwo jori hen né men. ¹⁷ Haw hen wo ken hôn are bay ka kêm hen nij̄ na, hena kené li arirji ba, yerɲge a sa derêɲge.»

¹⁸ «En kôl hen iyôn̄, na wô sarɲge kenbay kêm né, wôsa en hôn ðij̄né ka en tôrji hen. Nij̄ba, kwôlo na lij̄ bô magtubu to Emen a hen na, arirji a lij̄. Kwôlê bi wo hen na, kôl iyôn̄ ba: «Kwo ôm kwô naj̄ en hen na, ôbi a hô yé ôbi bareren.» ¹⁹ En keléɲge haw hen pa dema are bay ka hen ré sa tô, aɲ kirij̄na bay sa nij̄ ba, kené hôn mega wo «Ena kwo en kôl ené na ôbi hen.» ²⁰ Na tu kwôlê a ené keléɲge hen: kwôni wo ðu kwo en jéri hen yiri a na, na nôbi a, ôbi ré ðeren yiri a hen men, kwo ðeren nôbi yiri a ba, ðu na kwo joon hen yiri a hen men.»

Jésu kôl kwôli gawra wo ré sa deséri

²¹ Jêsu kôl hen iyôn menba, ermé kwôlê liri damaŋ aŋ ôbi kôl iyôn ba: «Na tu kwôlê a ené kelêŋge hen: kwôni pôn perêrŋge a hen a sa ayê san.»

²² Menba, bay tôri bôriŋ tirji aŋ bay hôn na ba, ôbi ré kôl na kwôli i ba ré. ²³ Ôbi tôri wo pôni kwo ôbi geyri gaŋ hen, mô kwari a aŋ yi ley kabrêri a. ²⁴ Simô Piyêr liri kôbri ré eŋgeriŋ Jêsu na ba, ré na i a ôbi ré kôliŋ kwôli hen ba? ²⁵ Ôbi tôri wo ôbi geyri gaŋ bi wo hen yi kabrêri a aŋ kôli iyôn ba: «Kelma, na i bi ba?»

²⁶ Menba, Jêsu uwôli sara iyôn ba: «Na kwo na beré mapa jibiŋ kilij biri hen.» Ôbi bu mapa jibiŋ kilij aŋ biŋ Judas woŋ kema Simô Iskariyôt. ²⁷ Kirijna Judas eŋge mapa bi wo hen kôbi Jêsu a menba, Sidan ô bôri a menba, Jêsu kôli iyôn ba: «Aŋga ju gey lê hen na, ju li lew ham niŋ.»

²⁸ Niŋba, tô bay tôri ka môrji kibi emê naŋ ci hen hôn na ba, wô mi a Jêsu ré kôl hen ba, ré kwôy. ²⁹ Aŋ ka pôni kôl yaŋ ba, mega wo Judas ré na ôbi gemé lari hen na, Jêsu ré gey kelêri na iyôn ba: «Ô kelé aŋga na liŋ geserê Pak réba ré kôli ré li naŋ bay nimré men.» ³⁰ Judas eŋge mapa bi wo hen menba, hena si nô men. Kirij hendu niŋ a men.

Periŋge yerŋge, na tôô to kôrbi

³¹ Kirijna Judas si nô niŋ menba, Jêsu kôl iyôn ba: «Haw hen bay a gelé damŋare tiŋê nôbi *Kema Gawra men, bay a gelé damŋare to Emen sa keben a men. ³² Hena bay ré gel damŋare to Emen wô sa kibi keben na, ba da wo Emen naŋ yiri kôba, a gelé damŋare to Kemari men. ³³ Yênenê kaŋê, na merê naŋ ken gaŋ ré niŋ. Ka wogen niŋba, mega wo na en kôliŋ Jubŋê hen iyôn na, ka nê mê erê kirij ka na erê ya hen né. ³⁴ Na déŋge tôô to kôrbi tôŋ: Periŋge yerŋge. Mega wo en perêŋge hen iyôn na, kenbay kôba, ken periŋ

yernge hen iyôn men. ³⁵ Kirijna ken perijn yernge hen iyôn dema ßijné kêm ré henê wo kené na bay tôn tô.»

Jésu kôli kwôli uwôserê wo Piyêr ré sa uwôserê ðiré hôni ré hen

³⁶ Menba, Simô Piyêr kôli iyôn ba: «Kelma, já erê na yôn ba?» Menba, Jésus uwôli sara iyôn ba: «Kirijn ka na erê ya hen na, já nê mê erê ya haw hen né, nijba, dê iyôn a dema, jeré sa erê tôn a tô.»

³⁷ Menba, Piyêr kôli iyôn ba: «Kelma, wô mi a ené erê tô m a haw hen né ba? Na temare hende kôba, na ma wô sam.»

³⁸ Menba, Jésus uwôli sara iyôn ba: «Na tiri wo já geyé ma wô san ba? Na tu kwôlê a ené kôlem hen: kura a yelé ré tô menba, já uwôserê têê subu jeré hônen né.»

14

Jésu na geré waŋ erê ligi Ibari a

¹ Menba, Jésus kôli iyôn ba: «Erménge kwôlê wôni ré, nijba, ken bi bônge sa Emen a men, ken bi bônge san a a men. ² Wôsa kini merê yi gaŋ bô iyé Iban a. Hena henaŋ ré na hen iyôn réba, henaŋ ené kelênge waŋ a ta. En ô wô ŋanê kirijn ka gengijn sarŋge. ³ Aŋ kirijna na erê aŋ kirijna en ŋanaŋge kirijn kera nij na, na bulo hera sa perênge naŋ en, aŋ bi kirijn ka en sa ô merê ya ba, ken bay kôba ka merê ya men. ⁴ Kirijn ka na erê ya hen na, ken hôn geré wo ô kirijn bay ka hen a men.»

⁵ Menba, Tomas kôli iyôn ba: «Kelma, nini hôn kirijn ka já ôriŋ ya hen né, menba, nijna lê iyeŋ a niné henê geré wo ô ya hen ba?»

⁶ Menba, Jésus kôli iyôn ba: «Nôbi ena geré men, tu kwôlê men, merê tu geŋ a men. Kwôni a erê ligi Iban a ba, sé si legen né. ⁷ Hena kené hônen ba, ken hôn na Iban

men. Aṅṅ haw hen ba, ken hôni men, na ken gili a men niṅ.»

⁸ Menba, Pilip kôli iyôṅ ba: «Kelma, geléni Ibam aṅṅ yerni a derêni mera.»

⁹ Menba, Jésu kôli iyôṅ ba: «Pilip, en mô naṅṅ ken nà ca yeṅ aṅṅa jeré kôl jeré hônen ré tô ba? Kwôni wo gelen nôbi ba, gel na Iban men, menba, li iyeṅ a jeré kôl iyôṅ ba: «Geléni Ibam sôṅ ba?» ¹⁰ Ju bi bôm sara mega wo ené na yi Iban a men, Iban ré na yen a men ré ba? Kwôlo en kelêṅge hen na, en kelêṅge na sa keben né aṅṅ Iban wo yi yen a hen na, ôbi a lê aṅgari. ¹¹ Iyôṅ ba, ken bi bôrṅge sa kwôlê wo en kôl iyôṅ ba: En biṅ naṅṅ Iban a men, Iban kôba, biṅ naṅṅ en men hen. Men, hena ré na iyôṅ né kôba, ken bi bôrṅge san a, wô kibi aṅga en li hen. ¹² Na tu kwôlê ené kelêṅge hen: kwôni wo bi bôri san a na, ôbi a lê aṅga en li hen men, a hô lê ka d̄ê ka en li hen aṅṅ sôṅ, wôsa en ô na ligi Iban a tô. ¹³ Aṅṅ are kêṅ ka ka eṅgeré naṅṅ henen hen na, na lê béṅge aṅṅ bay ré gelij̄ damṅare to Iba Kema sa kibi Kemari. ¹⁴ Hena kené eṅgere ani naṅṅ henen na, na lê béṅge.»

Jésu ay tôri d̄iré jéṅ naṅṅ Tunu toṅṅ hendi bô bôrê biṅ bay tôri

¹⁵ «Hena kené geyen ba, ka bê kwôlê sa tôô tij̄ê a men. ¹⁶ Aṅṅ nôbi na uwôlê Iban aṅṅ ôbi a béṅge hende lê naṅṅ ken to d̄aṅgi bi ré sa mô naṅṅ ken yôd naṅṅ kuune. ¹⁷ Hende a na Tunu toṅṅ tu kwôlê to b̄ij̄é ka sa terare a nà. Bay a geyére ré, wôsa bay gele ré men, bay hône ré a men. Niṅba, kenbay ba, ken hône, wôsa hende mô naṅṅ ken men, mô bôrṅge a a men.»

¹⁸ «Na d̄éṅge kam tij̄aṅê ré, niṅba, na hera uṅéṅge hen ya. ¹⁹ Dê iyôṅ a menba, b̄ij̄é ka sa terare a nà, a gelen ré niṅ, niṅba, kenbay ba, ka gelen. Mega wo en mô tu geṅṅ

hen iyôñ na, kenbay kôba ka merê tu geñ a men. ²⁰ Wulê bi wo hen na, ka henê wo nibay nañ Iban niné yi mega gawra wo pôn iyôñ men, kenbay nañ en kôba, nana yi mega gawra wo pôn iyôñ men.»

²¹ «Kwôni wo hôn tôô tijê añ bi kwôlê sara dô ba, ôbi a puren men, Iban a peréri men, nôbi kôba, na peréri men, na lê añ ôbi a henê wo ené na i ba, a men.»

²² Menba, Judas wo na kwoñ Iskariyôt ré hen kôli iyôñ ba: «Kelma, na iyeñ a jeré gelé yem béni nibay ðiba biñ ðijé ka sa terare a nà, ré hen ba?»

²³ Menba, Jésu uwôli sara iyôñ ba: «Hena kwôni ré geyen ba, a bê kwôlê sa kwôlê wujê men, Iban a geyéri men, nibay nañ Iban nijna era unéri añ sa biñ nañ ði a men. ²⁴ Nijba, kwôni wo geyen ré, ba, a bê kwôlê sa kwôlê wujê ré men. Añ kwôlo ken toy keben a hen na, na kwôlê wujê ré, nijba, na kwo Iban wo joon hen ði.»

²⁵ «Na en kelênge kwôli are bay ka hen kirijna na en bajñ nañ ken hen. ²⁶ Hende lê nañ ken to na Tunu toñ hendi bô bôrê to Iban a joñ nañ henen béngge hen na, hende a gelênge are kêm men, a jebé tô bôrnge sa kwôlo kêm wo na en kelênge a hen a men.»

²⁷ «En ðéngge nañ bô jalê wujê, en béngge bô jalê wujê, en béngge na môñ kwo ðijé ka sa terare a nà, biñ hen iyôñ né. Iyôñ ba, ken ði bôrnge bôñ kam ré men, ken sun ré a men. ²⁸ Na ken toy, na en kelênge iyôñ ba: «Na erê añ na bulo hera unéngge.» Hena kené geyen ba, ka sa lê yi derê wô wo en hô ligi Iban a wôsa ôbi dami ðên. ²⁹ Na en kelênge kwôli are bay ka hen ca tumô nij dema bay ré sa tô, añ bi kirijna are bay ka hen ré sa ba, kené biñ bôrnge sara. ³⁰ Na iyêlê nañ ken gañ cêgê ré nij, wôsa kelma wo sa terare a nà wo na Sidan hen era hen ya. ³¹ Ôbi ôriñ nañ néé san a ré. Nijba, na bé ðijé ka sa terare a nà, ré hôn

wo ené gey Iban aṅ ené li na aṅga ôbi ré gey ené li hen. Henanḡe ta, na erêṅge aṅ kirijṅ ka nà.»

15

Jésu a na tô gurô tijnaḡor

¹ «Ena yi tijnaḡor toṅ tiri hen men, Iban a na ôbi gemére men. ² Kam kôbi tijnaḡor to yê ré ba, ôbi dere jô aṅ, nijba, to yê ba, ôbi ṅane bi ré hó yê damaṅ a. ³ Haw hen kena bijné ka sédelé sa kibi kwôlo na en ulêṅge béréri hen. ⁴ Hena kené bijn naṅ en ba, nôbi ba, kôba na bijn naṅ ken men. Hena kôbi tijnaḡor ré baa yi gurôre a ré ba, a nê mê yê sa kibri bijn né, hen iyôṅ na, kenbay kôba, hena kené bijn naṅ en ré ba, ka nê mê lê ani kani ka dôri sa kebrenḡe ré kwôy hen iyôṅ men.»

⁵ «Nôbi ena yi tijnaḡor aṅ kenbay kena kami kôbre. A hena kwôni ré bijn naṅ en aṅna nôbi ené bijn naṅ ḡi a men na, ôbi a lê aṅga dôri damaṅ bijn Emen, wôsa hena nôbi ené naṅ ken ré ba, ka lê ani kani sa kebrenḡe ré. ⁶ Hena kwôni ré bijn naṅ en ré ba, bay a uwôli aṅ, môṅ kam kôbi tijnaḡor to bay na soor aṅ hay menba, bay pô bi bô tare a aṅ uwoyéṅ hen iyôṅ. ⁷ Hena kené bijn naṅ en men, hena kwôlê wujê yi bôrṅge a a men na, enḡerêṅge aṅga yôṅ yôṅ ka ken gey aṅ ka uṅé. ⁸ Hena kené li aṅga damaṅ bijn Emen na, bay a ayê kibi Iban men, ôbi a, kené yijṅ bay tôn a men tô. ⁹ Mega wo Iban geyen hen iyôṅ na, nôbi kôba, en geyêṅge hen iyôṅ men. Bijnḡe naṅ en, aṅ bi na perêṅge. ¹⁰ Hena kené bi kwôlê sa tôô tijê ba, na perêṅge mega wo nôbi en bijn kwôlê sa tôô to Iban a, aṅ ôbi puren hen iyôṅ men.»

¹¹ «En kelêṅge kwôli are bay ka hen, aṅ bi yi derê wo yi yena hen na, ré yi yerṅge a iyôṅ men, aṅ bi yi derê woṅge bi wo hen ré dô dô cerêḡ. ¹² Na tôô tijê nôbi a na: «Perijḡe yerṅge mega nôbi kôba, en perêṅge hen iyôṅ

men.» ¹³ Ayê yem bijɲ temare wô sa milɲêm na, peré wo dɛ kwo hen ba, naɲ. ¹⁴ Hena kené li aɲga en ay tôô béɲge hen na, kena milɲên. ¹⁵ Na uwôgêɲge manê cêgê ré niɲ yôd, wôsa kwôni wo na mana na, hôn aɲga ôbi iyéryi li hen né. Nôbi en uwôgêɲge milɲên wôsa en geléɲge aɲga Iban na gelon hen kê. ¹⁶ Na kenbay a dôren né, niɲba, na nôbi a terêɲge aɲ jéɲge aɲ bi jé lêreɲge ré yi kwo dôri kwôy kwôy men, ré yi naɲ kiniji a men. Aɲ bi kirijɲa kené eɲgerijɲ Iban aɲga yôɲ yôɲ naɲ henen ba, ôbi ré béɲge a men. ¹⁷ Tôô to en ay béɲge a na: «Perijɲ yerɲge.» »

Bijé ka sa terare a nà kaɲ Jésu naɲ ðijé kari

¹⁸ «Hena ðijé ka sa terare a nà ré derêɲge yôd na, ken hôn wo bay na ré kaɲen yôd na hen iyôɲ men. ¹⁹ Hena henaɲ kené na ka sa terare a nà ná, sa terare henaɲ ré geyé aɲgare. Niɲba, kena ka sa terare a nà ré men, en terêɲge na perê ðijé ka sa terare a nà na wô bi wo hen aɲa bay ré derêɲge yôd hen. ²⁰ Erméɲge sa kwôlo na keléɲge hen: «Mana a gôlijɲ sa dami wori ré.» Hena bay na ré gelen gusijɲ ba, kenbay kôba, bay a geléɲge gusijɲ hen iyôɲ men, hena bay na ré bi kwôlê sa kwôlê wujê a ba, bay a bê sa kwonɲge a hen iyôɲ men. ²¹ Niɲba, bay a lêɲge are bay ka kê. Hên wô kibi henen, wôsa bay hôn kwo joon hen né. ²² Hena na ené sa ré men, na en kôlji kwôlê wo Emen ré a men na, têrijɲ henaɲ ré naɲê yirji a. Niɲba, haw hen, bay a derê kibrijɲ wô sa têrijɲ toji bijɲ né. ²³ Kwôni wo kaɲen ba, kaɲ na Iban hen men. ²⁴ Hena na ené li perêrji a aɲga kwôni na li tumô sa pôn ré hen na, têrijɲ henaɲ né naɲê yirji a, niɲba, haw hen wo bay gel are bay ka en li hen kôba, bay kaɲêni nibay naɲ Iban. ²⁵ Niɲba, yi hen iyôɲ bi kwôlo na lijɲ bô magtubu tôô toji a kôl iyôɲ ba: «Bay kaɲen yôd na dɛɲɲ iyôɲ» hen na, bi ariri ré lijɲ.»

²⁶ Menba, Jésu hô kôlji iyôŋ ba: «Kirijna hende lê najn ken to na Tunu tojn hendi yêgê sa kwôlê wojn tiri bijn ðijné hen to hena ligi Iban a a sa na, hende a sa derêŋge kwôlen. ²⁷ Men, kenbay kôba, ka sa derê kwôlen, wôsa na kena najn en kirijna na en ayijn tô jé wujnê kwôy kemnêŋ kemnêŋ.»

16

¹ «Na en kelêŋge kwôli are bay ka hen, ajn bi kené ði tô ayê bôð woŋge ajn né. ² Bay a dagêŋge bô *iyéy ðajnare a men, era baa tumô hen na, kwôni a derêŋge menba, a ermé môjn ðiré tebe na Emen hen. ³ Bay a lê hen iyôŋ, wôsa bay hôn Iban ré men, bay hônen nôbi ré a men. ⁴ En kelêŋge kwôli are bay ka hen, ajn kirijna bay ré sa ba, kené erem mega wo na ené kelêŋge kwôliji tumô nijn. Na en kelêŋge ca tumô ré, na wô wo na en baa najn ken tô.»

Jé wo Tunu tojn hendi bô bôrê a lê

⁵ «Haw hen, na herê ligi kwo na joon a hen. Menba, kwôni pôn nêŋ iyôŋ perêŋge a hen engeren iyôŋ ba: «Ju ô na yôŋ ba», ré kwôy. ⁶ Na wô wo en kelêŋge kwôli are bay ka hen, ajna turŋge ré jna hen ba? ⁷ Nijn na, na kelêŋge na tu kwôlê: hena ené ô ba, a derê wô sarŋge, wôsa hena ené ô ré ba, hende lê najn ken a era ujéŋge ré. Nijnba, hena ené ô na, na jojn najn tu béŋge. ⁸ Ajn kirijna hende a sa na, hende a gelijn ðijné ka sa terare a nà, mega wo ermé woji wo gengijn sa têrijn men, sa lê aŋgajn derôre a men, sa jerê kwôlê a a men hen na, ré habijn. ⁹ Wôsa kwo gengijn sa têrijn ba, na wô wo bay bi bôrji san a ré. ¹⁰ Men, kwonj lê aŋgajn derôre ba, na wô wo na erê ligi Iban a, ajn ka gelen cêgê ré nijn yôð hen. ¹¹ Men, kwo gengijn sa jerê kwôlê a ba, na wô wo kelma wo sa terare a nà, bay jô kwôlê sari a nijn a men.»

¹² «Kwôlê baa gajn wo ré ené kelêŋge tô, nijnba, haw hen en hôn wo ré ðê sarŋge. ¹³ Kirijna Tunu tojn hende yêgê

sa kwôlê woɲ tiri biɲ ðiɲé hen, a sa na, hende a gelênge tu kwôlê kêɲ, wôsa hende a kelê kwôlê wôni sa kebre ré, niɲba, na kwôlo hende toya men, hende a kelênge kwôli anɲa a era hen a men. ¹⁴ Hende a geliɲ ðiɲé damɲare tiɲê wôsa na kwôlo hende toyo keben a ré kelênge hen. ¹⁵ Are kêɲ ka Iban ôriɲ hen na, na kaɲê nôbi men. Na ôbi á, ené kôl hende ré sa kelênge na kwôlo hende toyo keben a hen.»

Bô emê a sa biliɲ yé yi derê

¹⁶ «Dê a menba, ka gelen ré niɲ men, sem cêgê menba, ka hô gelen.»

¹⁷ Sa kwôlê bi wo hen a na, bay tôri ka pôni enɲeriɲ yirji kôl iyôɲ ba: «Dê a menba, ka gelen ré niɲ men, sem cêgê menba, ka hô gelen wôsa en ô na ligi Iban a», hen ba, bôri na iyeɲ ba?» ¹⁸ Menba, bay hô kôl iyôɲ ba: «Ba kwôlo ôbi kôl iyôɲ ba: <Dê a> hen ba, bôri na iyeɲ ba? Wôsa nana hôn bô kwôlê wori bi wo hen né.»

¹⁹ Jêsu hôn wo bay ré gey enɲereri kwôlê menba, ôbi kôl iyôɲ ba: «Ken enɲeren na kwôlê na sa kwo ené kôl iyôɲ ba: <Dê a menba, ka gelen ré niɲ men, sem cêgê menba, ka hô gelen hen ba?» ²⁰ Na tu kwôlê ené kelênge hen: ka sômnê men, ka ðarê men, menba, ðiɲé ka sa terare a nà ba, a merê naɲ yi derê. Kenbay ka geliɲ gusiɲ niɲba, gusiɲ tonɲe hende to hen a sa beliɲ yi derê. ²¹ Kirijna iyore ta yê na, hende geliɲ gusiɲ wôsa wulê wore nêɲ, niɲba, kirijna hende yê kema uwôl tôɲ niɲ na, yi derê wo gawra ré yêɲ sa terare a nà hen lere aɲ hende gôɲbiɲ sa gusiɲ to na lere hen. ²² Kenbay kôba, haw hen ken geliɲ gusiɲ niɲba, na hô gelênge ka lê yi derê aɲ kwôni wo a derê yi derê woɲge bi wo hen ba, naɲ niɲ.»

²³ «Wulê bi wo hen a na, ka enɲeren kwôlê wôni ré kwôy. Na tu kwôlê ené kelênge hen, anɲa yôɲ yôɲ ka ken enɲeriɲ Iban naɲ henen na, ôbi a béɲge. ²⁴ Kwôy kemnêɲ

kemnêñ kôba, ken engere ani nañ henen ré tô. Engerêñge añ ka upé añ bi yerñge ré derêñge cerêd.»

Jésu gôliñ sa néé wo sa terare a nà

²⁵ «En kelêñge kwôli are bay ka kêm hen nañ gwsore niñ. Niñba, wulêri a nê mê na, na kelêñge na nañ gwsore ré niñ. Niñba, na kelêñge kwôli Iban wañ ta. ²⁶ Wulê bi wo hen na, ka engéré are nañ henen d̄iba, na uwôliñ Iban are wô sarñge ré niñ. ²⁷ Wôsa Iban bi nañ yiri geyêñge, wôsa ken geyen men, ken bi bôrñge san a mega wo ené hena na ligiri a a men. ²⁸ En hena na ligi Iban a a ené era sa terare a nà. Haw hen, na hena sa terare a nà, herê ligi Iban a.»

²⁹ Bay tôri kôli iyôñ ba: «Gel, haw hen ju kôl kwôli Iban wañ a ta men, ju kôl gwsore tôni ré men. ³⁰ Haw hen, nini hôn wo jeré hôn are kêm añ kwôlê wo kwôni d̄a engere m tô kôba, ju hôn niñ. Na ôbi á, niné bi bôrni sam a wo jeré hena na ligi Iban a hen.»

³¹ Menba, Jésus uwôli sara iyôñ ba: «Ken hôn niñ ba? ³² Wulêri nê m niñ wo ka useriñ añ i ba a wayê kwini erê erê añ ka d̄én penen. Niñba, ena penen ré, wôsa Iban na nañ en. ³³ Na en kelêñge kwôli are bay ka hen, bi kené uwôñ bô jalê legen a. Ka geliñ gusiñ sa terare a nà, niñba, ken bu bôrñge iyêre wôsa en gôliñ sa néé wo sa terare a nà niñ.»

17

Jésu uwôl Ibari wô sa bay tôri

¹ Kirija Jésus kôl hen iyôñ kô niñ menba, ay tiri bôriñ kirij si derômarañ añ kôl iyôñ ba: «Iban, wulêri nê m niñ. Ay kibi Kemam añ bi Kemam kôba, ay kem men. ² Wôsa ju biri tôô sa b̄iné ka sa terare a nà kêm bi ré biñ ka ju biri hen merê wo nañ kwini. ³ Añ merê wo nañ kwini bi wo hen na, na bi bay ré hônem jôbi Emen wojñ tiri pôn nêñ

ham hen men, bay ré hôn Jésus *Krist wo ju jori hen a men. ⁴En gel dampnare tom sa terare a nà men, en li jé wo na ju bên kôben a hen kô nijn a men. ⁵Iyôn ba, Iban, haw hen wo ju môrijn hen na, ju hô ben dampnare tijê to na en bajn legem a tumô pa dema tô terare na ré đijn tô hen.»

⁶«Bijné ka sa terare a nà, ka na ju teraji ben hen na, en li kwôy ajn bay hôn dampnare tom. Bay na kam ajna jeré ben hen, ôbi a, bay ré bi kwôlê sa kwôlê wom a hen. ⁷Ajn haw hen, bay hôn mega wo are kêm ka jeré ben hen na, ré hena na legem a. ⁸Wôsa na kwôlo na ju kelan a ené kôlji men, bay enge bijn bôrji sara ajn bay hôn dô wo ené hena na legem a tiri men, bay bi bôrji sam a mega wo jôbi a na ré joon a men.»

⁹«Na wô sarji bay a ené uwôlem hen. En uwôlem na wô sa đijné ka sa terare a nà ré, nijba, wô sa ka ju ben hen, wôsa bay na kam. ¹⁰Wôsa anga na kajê ba, na kam men, ka na kam ba, na kajê men. Ajn bay ré gelijn dampnare tijê yirji a. ¹¹Nôbi ena kwo sa terare a nà ré nij, nijba, bay ba, baji sa terare a nà tô, wôsa na herê legem a. Iban wo yi najn jengêri, đijné ka na ju ben hen na, ju gemji najn henem, ajn bi bay yi mega gawra wo pôn, mega wo nabay kôba, nana pôn hen iyôn men. ¹²Kirijna na en bajn najn ci sa terare a nà tô na, na en gemji najn henem. Na en gem ka na ju ben hen điba, kwôni pôn nêj iyôn kôba, na kay ré. Nijba, na kema wojn ôbi mênê pôn hari a kayê, ajn bi kwôlo na yi bô magtubu to Emen a hen ré ô najn geréri. ¹³Ajn haw hen wo na herê legem a hen na, en kôl kwôli are bay ka hen wo en baa sa terare a nà tô, bi bay ré uwônijn yi derê wujê mega wo yen nôbi kôba, dôren hen iyôn men. ¹⁴En kôlji kwôlê wom menba, đijné ka sa terare a nà kajji yôd, wôsa bay li anga đijné ka sa terare a nà li hen né, mega wo nôbi kôba, ena kwo sa terare a nà ré hen iyôn men. ¹⁵En uwôlen na wo jeré pôrji sa terare a nà ôrijn legem a ré tô,

nij̄ba, jeré gemji wô wo Sidan woge wô bêji kayê hen ði. ¹⁶ Bay na ka sa terare a nà ré, mega wo nôbi kôba, ena kwo sa terare a nà ré hen iyôñ men. ¹⁷ Bi tu kwôlê wom liji bi bay yi ðij̄né ka yi naj̄ñ jengêrji, wôsa kwôlê wom na, na tu kwôlê. ¹⁸ Mega wo na ju joon perê ðij̄né ka sa terare a nà hen iyôñ na, nôbi kôba, en jéji perê ðij̄né ka sa terare a nà hen iyôñ men. ¹⁹ En ay yen lij̄ñ jé bem wô sarji añ bi bay kôba, ré ayij̄ñ yirji lij̄ñ jé bem tiri hen iyôñ men.»

²⁰ «Na wô sarji bay piniji a ené uwôlem hen né, nij̄ba, wô sa ka a bê bôrji san a wô kwôlo bay ka ju ben hen a dôrji hen a men. ²¹ En uwôlem na wo bay kêr ré yi mega gawra wo pôn. Iban, bi bay bij̄ñ pôn naj̄ñ na, mega wo nabay kôba, nana yi môñ gawra wo pôn hen iyôñ men, bi bay yi mega gawra wo pôn iyôñ men. Añ bi ðij̄né ka sa terare a nà ré bi bôrji san a wo jôbi a ré joon hen. ²² Hini emê wo na ju ben hen na, nôbi kôba, en biji men, añ bi bay ré bij̄ñ pôn mega wo nabay nana bij̄ñ pôn hen iyôñ men. ²³ Añ nôbi naj̄ñ ci nij̄na gawra wo pôn mega wo jôbi naj̄ñ en nana gawra wo pôn hen iyôñ men, añ bi bay ré bij̄ñ pôn dô. Ôbi a, ðij̄né ka sa terare a nà ré henê wo jôbi a na ré joon men, jeré geyji môñ kwo jeré geyen hen iyôñ men hen.»

²⁴ «Iban, en gey bi kirij̄ñ ka ené merê ya hen na, ðij̄né ka na ju ben hen ré mô ya men, añ bi bay ré gel damñare to na ju ben hen, wôsa ju geyen ca tumô dema tô terare na ré ðij̄ñ tô. ²⁵ Iban won ôbi lê angañ derôre, ðij̄né ka sa terare a nà na hônem ré, nij̄ba, nôbi en hônem, añ ka na ju ben hen hôn wo jôbi a na ré joon. ²⁶ En li añ bay hônem men, na hô lê añ bi bay hônem damañ a. Añ bi geyé wo ju geyen hen na, bi bay kôba, geyij̄ñ megêrji hen iyôñ men, bi nôbi ené bij̄ñ pôn naj̄ñ ci a men.»

18

Kwôli beré wo bay ßu Jésu

(Mt 26: 47-56, Mk 14: 43-50, Lk 22: 47-50)

¹ Kirijna Jésu uwôl Emen hen iyônê kô nij menba, ôbi naj bay tôri ðayji si cêgi tu kam ka bay uwôgeri Sédrôn aj bay ô bô yagê wo pôni wo bay banij gurô ya wo yi kirij bay ka hen a. ² Menba, Judas wo a sa ayê sari hen hôn kirij bay ka hen dô, wôsa Jésu naj bay tôri ôrji ya gan gan. ³ Menba, Judas dera asgarjê naj bay gemé *iyéy Emen ka damné kaj bay bê kwôbe naj *Parisijêjê a joji hen eraj kirij bay ka hen naj tare toj tô dejerne men, lampa men, angaj majê a men. ⁴ Jésu hôn anga ré sa liri hen, menba, ôbi jera kwiniji aj kôlji iyônê ba: «Ken woge na i ba?»

⁵ Menba, bay uwôli sara iyônê ba: «Nini woge na Jésu wo Najarê.» Menba, ôbi uwôlji sara iyônê ba: «Na nôbi bi a na.»

Judas wojn ôbi ayê sari hen kôba, naj ci ya men. ⁶ Kirijna Jésu kôlji iyônê ba: «Na nôbi bi a na», menba, bay hô naj cêgeriji aj herijji. ⁷ Jésu hô engeriji iyônê ba: «Ken woge na i ba?» Menba, bay kôl iyônê ba: «Nini woge na Jésu wo Najarê.»

⁸ Menba, Jésu hô uwôlji sara iyônê ba: «Ré ené kelênge tumô ré na nôbi bi a ré na ré ba? A hena ré na nôbi a kené wogen ba, kamañ ka hen ba, ken ðiji ô angaji.»

⁹ Ôbi kôl hen iyônê bi kwôlo na ré lijn bô magtubu to Emen a kôl iyônê ba: «Ka na ju ben hen na, kwôni pôn nêj iyônê kôba, kay ré hen na, ariri ré lijn.» ¹⁰ Simô Piyêr wo ôrij naj yebere toj kaskar to kôbri a hen, dô dijn maa mana wo pôni wo *dami wo damné kaj bay bê kwôbe wojn gusurô jô. Mana bi wo bay di mari jô hen na, hini na Malkus. ¹¹ Menba, Jésu kôlijn Piyêr iyônê ba: «Dôbe yebere

tom hôriɲ bô sabare a. Ju gey bi ené geliɲ gusiɲ to Iban na ɗi gengiɲ san hen né ba?»

Bay ôriɲ naɲ Jésu biɲ Aan dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe

(Mt 26: 57-58, Mk 14: 53-54, Lk 22: 54)

¹² Menba, asgarɲê naɲ dami woji men, bay gemé iyéy Emen a men ɓeroji Jésu aɲ harêri naɲ gaɲne. ¹³ Menba, tumô ba, bay ôriɲ naɲ ɗi iyé Aan a wo na môy Kayib woɲ dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe bô elê bi wo hen a hen.

¹⁴ Men, na Kayib bi a na kôliɲ damné ka Jubɲê iyôɲ ba: «Hena gawra pôn ré ma wô sa ɓiɲé ka sa ira ba, dô hen.»

Piyêr uwôser ɗiré hôn Jésu ré

(Mt 26: 69-70, Mk 14: 66-68, Lk 22: 53-57)

¹⁵ Simô Piyêr naɲ ôbi tô Jésu wo pôni kôbiji tô Jésu. Ôbi tô Jésu wo pôni bi wo hen na, dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe hône dô. Na ôbi á, bay ré ɗiri ô naɲ Jésu ira derô haba wo dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe bi wo hen a hen. ¹⁶ Niɲba, Piyêr ba, ɗebo baa nô kibi geré. Menba, ôbi tô Jésu bi wo hen so sa iyêl naɲ iyore to gem kibi geré hen menba, hende ɗi Piyêr ô ira men. ¹⁷ Hende gemé kibi geré hende to hen engeriɲ Piyêr iyôɲ ba: «Jôbi ju na ôbi tô gawra bi wo hen men, ré ba?» Menba, ôbi kôle iyôɲ ba: «Eɲ eɲ, ena ôbi tôri ré.»

¹⁸ Kelanê dii menba, bay jé naɲ bay gemé iyéy Emen hen lamji tare iyêbe. Menba, Piyêr kôba, era sa iyêbe naɲ ci men.

Kwôlo dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe engeriɲ Jésu

(Mt 26: 59-66, Mk 14: 55-64, Lk 22: 66-71)

¹⁹ Dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe engeriɲ Jésu kwôlê gengiɲ sa bay tôri men, sa ari gelé kari a men.

²⁰ Menba, Jésu uwôli sara iyôɲ ba: «En kôl kwôlê wujê tu wolé men, en geliɲ ɓiɲé are bô *iyéy ɗaɲare a men, bô

iyéy Emen a men, kirijɲ ka Jubɲê kêm daɲ ya hen a men dɛiba, en li ani kani naɲ uwôbê ré. ²¹ Wô mi a jeré engeren ba? Engerijɲ bɛijé ka na toy kwôlo na en dô hen. Wôsa bay hôn kwôlê bi wo na en dôri hen.»

²² Kirijɲa Jêsu kôl hen iyôɲ menba, ôbi gemé iyéy Emen wo pôni kwo ré dɛebe kwa hen di Jêsu tô mari a aɲ kôli iyôɲ ba: «Na hen iyôɲ a jeré uwôlijɲ dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe kwôlê sara hen ba?»

²³ Menba, Jêsu uwôli sara iyôɲ ba: «Hena ené iyêl habijɲ ba, ju gelen kwôlê bi wo en iyêl habijɲ hen. A hena kwôlo ené iyêl hen na tiri ba, wô mi a jeré dên ba?»

²⁴ Menba, Aan jéɲ naɲ Jêsu naɲ kôbri wo ré hariɲ bijɲ dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe Kayib.

Piyêr hô kôl dɛiré hôn Jêsu ré

(Mt 26: 71-75, Mk 14: 69-72, Lk 22: 58-62)

²⁵ Kirijɲ bay ka hen na, Piyêr dɛebe iyêbe tare tori hende to hen baa ya menba, kwôni wo pôni engereri iyôɲ ba: «Jôbi kôba ju na perê bay tô gawra bi wo hen men ré ba?» Menba, Piyêr uwôser kôl iyôɲ ba: «Enj enj, ena ôbi tôri ré.»

²⁶ Mana wo dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe wo pôni na gôbri kwo Piyêr na di mari jô hen kôli iyôɲ ba: «Kamaɲ, na gelem bô yagê a naɲ dɛi ré ba?»

²⁷ Nijɲba, Piyêr hô uwôser a menba, kirijɲ bay ka hen na, kura yel.

*Bay ôrijɲ naɲ Jêsu bijɲ kelma *Pilât*

(Mt 27: 1-2, 11-14, Mk 15: 1-5, Lk 23: 1-5)

²⁸ Tô kirijɲ cud menba, bay henajɲ naɲ Jêsu iyé Kayib a ôrijɲ iyé ôbi emê sa iyére woɲ Rômê wo bay uwôgeri Pilât hen. Nijɲba, damné ka Jubɲê ôrji ira ré wôsa Pilât na Jub ré, wôsa erê iyé kwôni na Jub ré na, a lê aɲ bay a kagemê. Bay gey bi yirji ré *kagem né, bi ciré ômijɲ geserê *Pak. ²⁹ Na ôbi á, ôbi emê sa iyére Pilât ré so nô dema ré

sa uwonji hen. Kirijna ôbi sa menba, engeriji iyôn ba: «Na kwôli mi a kené uwôl sa gawra bi wo hen a ba?»

³⁰ Menba, bay uwôli sara iyôn ba: «Hena gawra bi wo hen henaṅ ré li habré wôni ré ba, henaṅ niné eraṅ naṅ ḍi tumôm a ba?»

³¹ Menba, Pilat uwôlji sara iyôn ba: «Beréngereri ken ôrijṅ aṅ kenbay ken ô jerê kwôlê sari a naṅ tôô tonṅe.» Menba, bay hô uwôli sara iyôn ba: «Kenbay kaṅ Rômê ken kelêni niné uwôlijṅ kwôni kwôlê woṅ temare sari a ré.»

³² Na hen iyôn aṅa kwôlo Jésus na kôl gengijṅ sa geré temayri to ḍiré ma hen, ariri ré lijṅ hen. ³³ Menba, Pilat bul hô ira ô uwôgê Jésus aṅ engereri iyôn ba: «Ju na kelma wo Jubṅê bi ba?»

³⁴ Menba, Jésus uwôli sara iyôn ba: «Kwôlo ju engeren hen, na kwo jôbi a ermé hen iyôn laba, na kwôni a kôlen hen iyôn gengijṅ san ḍi ba?»

³⁵ Menba, Pilat uwôli sara iyôn ba: «Nôbi ena Jub ba? Na yêném kam naṅ damné kaṅ bay bê kwôbe a eraṅ naṅ ju ben. Nijṅba, ju la na mi ba?»

³⁶ Menba, Jésus uwôli sara iyôn ba: «Emê iyére tijṅê na to sa terare a nà ré. Hen aṅa emê iyére tijṅê henaṅ ré na to sa terare a nà ná, henaṅ manê kaṅê henaṅ ré karê maṅê wô san aṅ bi bay ré ḍuren bijṅ damné ka Jubṅê ré. Nijṅba, na hen iyôn né, wôsa emê iyére tijṅê na to sa terare a nà ré.»

³⁷ Menba, Pilat hô engereri iyôn ba: «Iyôn ba, ju na kelma ḍê?» Menba, Jésus uwôli sara iyôn ba: «Na ôbi, a jeré kôl hen, ena Kelma. Nôbi en yêṅ aṅ en era sa terare a nà wô derê kwôli tu kwôlê aṅ ḍijṅê kêm ka na ka tu kwôlê hen na, bay toy kwôlê wujṅê bi wo hen.» ³⁸ Menba, Pilat hô engerijṅ Jésus iyôn ba: «Tu kwôlê ba, na mi ba?»

*Bay uwôl kwôli temare sa Jésus a
(Mt 27: 15-31, Mk 15: 6-20, Lk 23: 13-25)*

Cêgi kwôlê bi wo hen menba, ôbi hena hô si nô ô upé Jubnê aṅ kôlji iyôn ba: «Ken toy, nôbi en uwôn kwôlê wôni wo na berijṅ gawra bi wo hen né. ³⁹ Nijba, naṅ hara wonṅe na, en uwôl dangay pôn pôn ta béṅge kwôy kwôy naṅ geserê Pak hen ba, ken gey bi ené uwôl kelma wo Jubnê ta béṅge ba?»

⁴⁰ Menba, bay ka gura naṅ kwônêrji iyôn ba: «Nini gey ré, ulêni Barabas ta dî.» Men né, Barabas bi wo hen na, na bandi men.

19

¹ Menba, *Pilāt ay tôô bi bay ré yêmnê Jêsu naṅ tinêre.

² Asgarjê gaa jabga woṅ kenare naṅ gesem aṅ dôbri sari a men, bay dôbri bargay kaṅ kenare ka sêyi yiri a a men.

³ Menba, bay uso dā ligiri a aṅ kôli iyôn ba: «Dosé tom kelma wo Jubnê» men, bay sêri tô mari a men.

⁴ Menba, Pilāt hô so nô aṅ kôlijṅ Jubnê iyôn ba: «Gelêṅge, en saṅ naṅ dî nô béṅge bi kené hôn mega wo ené uwôn kwôlê wôni wo habijṅ yiri a ré.»

⁵ Jêsu so naṅ jabga woṅ kenare woṅ gesem naṅ bargay ka sêyi kaṅ kenare ka bay ré tôbri yiri a hen. Menba, Pilāt kôl iyôn ba: «Gelêṅge, gawra bi a hen.»

⁶ Kirijṅa damné kaṅ bay bê kwôbe naṅ bay gemérji gili hen iyôn menba, bay bi gura kôl iyôn ba: «Béringeri sa gurô tagelê, béringeri sa gurô tagelê.» Menba, Pilāt kôlji iyôn ba: «Kenbay ken bîri aṅ ken ô bééri sa gurô tagelê dîba, nôbi en uwôn ani kani ka ôbi li ka habijṅ né.»

⁷ Menba, Jubnê uwôli sara iyôn ba: «Nibay nini ôrijṅ naṅ tôô toni ya aṅ naṅ tôô toni hende to hen na, nijṅa deréri, wôsa ôbi kôl dîré na Kema Emen.»

⁸ Kirijṅa Pilāt toy kwôlê bi wo hen iyôn menba, harê hô liri damaṅ a. ⁹ Ôbi hô kini merêri a aṅ engerijṅ Jêsu iyôn ba: «Jôbi ju na gawra wo yôn ba?»

Nij̄ba, J̄ésu uwôli kwôlê wôni sara ré. ¹⁰ Menba, Pilat kôli iyôñ ba: «Na nôbi a jeré wômen tôñ hen ba? Ju hôn mega wo ené ôriñ naj̄ néé woñ ðéremare sa gurô tagelê men, kwoñ uwôlemare ta a men iyôñ né ba?»

¹¹ Menba, J̄ésu uwôli sara iyôñ ba: «Hen aña Emen henañ ré bem néé bi wo hen ré ba, henañ jeré ôriñ naj̄ néé wôni san a ré kwôy. Na ôbi á, kirij̄na kwo ré ðeren bem hen na, ôbi li na têriñ to dami ðêm.»

¹² Kirij̄n bay ka hen na, Pilat woge geré ðiré ulêri ta. Nij̄ba, Jubñê ka gura kôl iyôñ ba: «Hena jeré uwôli ta ba, ju na melañ kelma wo dami *Sésar ré kwôy. Kwôni wo li yiri môñ kelma iyôñ na, ôbi na ôbi bayi Sésar.»

¹³ Kirij̄na Pilat toy kwôlê bi wo hen iyôñ menba, ôbi soñ naj̄ J̄ésu nô añ ô merê kirij̄n jerê kwôlê ka bay uwôl ðañne ya ka bay uwôgeji naj̄ hébre «Gabata» hen. ¹⁴ Na wulê woñ ðeré sa têê geserê *Pak. Tare ðebu ðiñne nij̄ menba, Pilat kôliñ Jubñê iyôñ ba: «Gelénge, kelma woñge bi.»

¹⁵ Nij̄ba, Jubñê bi gura kôl kibriji pôn hôm iyôñ ba: «Diri, diri, ðééri sa gurô tagelê.» Menba, Pilat kôlji iyôñ ba:

«Kelma woñge bi a kené gey bi nôbi ené ðééri sa gurô tagelê hen ba?» Menba, damné kaj̄ bay bê kwôbe kôl iyôñ ba: «Kelma woni na Sésar pôn nêñ hari.»

¹⁶ Menba, ôbi nôge J̄ésu biji bi bay ré ô ðééri sa gurô tagelê.

Bay ðér J̄ésu sa gurô tagelê

(Mt 27: 32-44, Mk 15: 21-32, Lk 23: 26-43)

Menba, bay ðiri ôriñ. ¹⁷ J̄ésu ay gurô tagelê wori añ sañ kirij̄n ka bay uwôgeji ibé sa gawra ka naj̄ kibi hébre ba bay uwôgeji Gwôlgwota hen. ¹⁸ Na kirij̄n bay ka hen a aña bay ré ðééri sa gurô tagelê ya naj̄ ðij̄né ka pôni wôd. Kwo

pôni sa kôbri gusurô men, kwo pôni sa kôbri maa men aɲ Jésu derôɲji a.

¹⁹ Pilat ɔi are yi gurô aɲ di ta sa gurô tagelê wo Jésu a aɲ kôl iyôɲ ba: «Jésu wo Najarêt, kelma wo Jubɲê.» ²⁰ Jubɲê kwône dêɲse kwôlê bi wo hen wôsa kirɲ ka bay ɔérɲ Jésu ya hen na, ɔa naɲ iyére. Aɲ are bay ka bay li di ta hen na, na naɲ kibi hébre men, kibi latên men, kibi grêk a men. ²¹ Damné ka bay bê kwôbe ka Jubɲê kôliɲ Pilat iyôɲ ba: «Di <Na kelma wo Jubɲê> ré niɲba, ju ɔi <Ôbi ré kôl iyôɲ ba: «Ena kelma wo Jubɲê.» > »

²² Menba, Pilat uwôlji sara iyôɲ ba: «Aɲga en ɔi tôɲ da niɲ na, yi na yériji.»

²³ Kirɲa asgarɲê ɔér Jésu kô niɲ menba, bay pô bargay kari soderé kirɲ pôrbu aɲ céɲji. Bay ay bargay kari kaɲ kabrêri ka yêɲgi ka tu seɲrêɲji naɲ aɲ na kibi bargay pôn nêɲ hena ta kwôy era tôɲ. ²⁴ Menba, bay kôl iyôɲ ba: «Na yêgerêɲge ré niɲba, na jibiɲ jala terê gelé na i a ɔéré ba?» Aɲ bi kwôlo na liɲ bô magtubu to Emen a hen, ariri ré liɲ. Magtubu hende to hen kôl iyôɲ ba: «Bay céɲ bargay kaɲê men, kaɲ kabrên bay jibiɲ jala terê a men.» Na hen iyôɲ a asgarɲê ré li hen.

²⁵ Da kwa gurô tagelê wo Jésu a na, yori naɲ yêre ɔébiji ya, Mari toɲ tam Klopas men, Mari to Magdala a men.

²⁶ Kirɲa Jésu gel yori men, gel ôbi tôri wo ôbi geyri gaɲ hen ɔebu kware a men na, ôbi kôle iyôɲ ba: «Yon, gel, kemaré a hen niɲ.»

²⁷ Men, ôbi kôliɲ ôbi tôri bi wo hen iyôɲ ba: «Gel, na yom a hen.» Ayɲ tôri wulê bi wo hen na, ôbi ôriɲ naɲ tu iyére tori.

Temay Jésu

(Mt 27: 45-56, Mk 15: 33-41, Lk 23: 43-49)

²⁸ Cêgeri wori menba, Jésu hôn wo are kêm ré kô niḡ menba, kôl iyôn ba: «Kam dêên.» Aḡ bi kwôlo liḡ bô magtubu to Emen hen na, ré biḡ.

²⁹ Kirijḡ bay ka hen na, baḡa gerêḡgê wo pôni yi naḡ kam tiḡaḡor ka bay uwôgeji binêger hen bô. Asgarḡê dôbe jaa bô a aḡ dôbe kibi gurô wo bay uwôgeri *hisôp hen aḡ usoḡ sa dôbri kibri a. ³⁰ Kirijḡa Jésu yi kam ka geranḡi bay ka hen menba, ôbi kôl iyôn ba: «Kibi are kêm derijḡ niḡ.»

Menba, ôbi di sari tôn menba, kibri wôm hari niḡ.

³¹ Kirijḡ bay ka hen na, na wulê woḡ ḡanê sa tê kwô woḡ emê *sa merê ta a menba, Jubḡê hare wô wo temay Jésu naḡ gawrê ka wôô hen maa ré yé kwôy sé sa sa merê ta, wôsa sa merê ta na, na sa to dami. Menba, bay ô enḡeré Pilat ré pôy têrji aḡ bi bay ré ma lew aḡ ré tô temayriji bi tôn. ³² Biḡé ka bay ðérji naḡ Jésu hen na, asgarḡê sa pôy têrji wôô kêm. ³³ Kirijḡa bay sa sa Jésu a menba, bay gel wo ôbi ré ma niḡ menba, bay ði piyê têri ba, mera. ³⁴ Asgar wo pôni jebu kabrê Jésu naḡ yêre menba, kirijḡ bay ka hen na, kwôbe naḡ kam so. ³⁵ Kwo gel are bay ka hen na, dô kwôliji aḡ kwôlê wori bi wo hen na tiri men, ôbi hôn wo ðiré kôl na tu kwôlê men, ðiré kôl hen iyôn bi kenbay kôba, kené biḡ bônḡe sara men. ³⁶ Are bay ka hen yi hen iyôn bi magtubu to Emen ré ô naḡ gerére magtubu hende to hen na kôl iyôn ba: «Ibéri wôni pôn nêḡ iyôn kôba, a bôn né.» ³⁷ Men, magtubu hende to hen hô kôl iyôn ba: «Bay a sa gelé kwo bay na cibri hen a men.»

*Si Josêp naḡ Nikwodêm em Jésu
(Mt 27: 57-61, Mk 15: 42-47, Lk 23: 50-56)*

³⁸ Cêgê menba, Josêp wo Arimaté woŋ ôbi ayê bôh hen era sa engere Pilat điré erê ayê temay Jêsu, wôsa ôbi na ôbi tô Jêsu niŋba, na naŋ ñalê, wôsa ôbi hariŋ Jubnê. Pilat dege naŋ đi sara dema ôbi ré ô ayê temay Jêsu ôriŋ tô. ³⁹ Nikwodêm wo na ô naŋ yoyre ô upé Jêsu hen eraŋ naŋ ider wo đinê dô wo bay li naŋ *miir men, alowês a men hen comlé tôre subu. ⁴⁰ Si Josêp naŋ Nikwodêm ayji temay Jêsu lêgere naŋ kibi bargay ka bay yêgerê men wuse ider sari a men mega wo Jubnê liiriŋ hen iyôŋ. ⁴¹ Kirina bay na đeriŋ Jêsu ya hen na, na đa kwa kini banê gurô aŋ kiriŋ bay ka hen na, kamnê ka kôrbi ka bay kerge bô keram a ka bay emiŋ kwôni ya sa pôn né hen yi ya. ⁴² Na bô kamnê bay ka hen a bay ré emiŋ Jêsu ya, wôsa na kamnê ka yi đa naŋ kiriŋ ka bay na đéeri ya hen. Wôsa Jubnê bu sa têe aŋga gengiŋ sa sa merê ta.

20

Jêsu ji si kamnê

(Mt 28: 1-8, Mk 16: 1-8, Lk 24: 1-12)

¹ Naŋ sa demas tô kiriŋ cud wo kiriŋ baa hendu đurum đurum tô menba, Mari to Magdala ô sa kamnê. Menba, hende gel kulmaŋ keram wo bay na ligiŋ kibi kamnê hen gerŋgiŋ yi wolé. ² Hende ge ô upé Simô Piyêr naŋ ôbi tô Jêsu wo pôni wo Jêsu geyri gaŋ hen aŋ kôlji iyôŋ ba: «Bay dô Kelma kamnê ôriŋ aŋê aŋ nini hôn kiriŋ ka bay uwôli ya hen né.»

³ Piyêr naŋ ôbi tô Jêsu wo pôni bi wo hen siji gerji ô sa kamnê. ⁴ Menba, bay gerji wô đem niŋba, ôbi tôri wo pôni bi wo hen ge gôliŋ Piyêr aŋ biŋ sa kamnê tumô. ⁵ Ôbi denge tôŋ kôbe bô kamnê menba, gel na kibi bargay ka bay na lêgeriŋ Jêsu hen, a yé tôŋ mera. Niŋba, ôbi si bô kamnê ré. ⁶ Simô Piyêr wo guro cêgeri a tôŋ tôŋ hen sa menba, si bô kamnê menba, gel na kibi bargay a yé tôŋ

mera. ⁷ Men, bargay ka bay na lêgeriɲ sa Jésu hen, lêgeriɲ yi wolé piniɲi ɗiba, yi naɲ ka bay na lêgeriɲ yiri hen né. ⁸ Menba, ôbi tô Jésu wo ré guro sa tumô hen si bô kamɲê aɲ gel menba, ôbi bi bôri sara. ⁹ Wôsa kwôlo na liɲ bô magtubu to Emen a wo Jésu ré jê sé kamɲê hen na, kwôy saɲ wulê bi wo hen na, bay tôri na hôn ré tô tô. ¹⁰ Menba, bay tô Jésu bay ka wôô hen bilji hô iɲ.

Jésu si sa Mari to Magdala

(Mt 28: 9-10, Mk 16: 9-11)

¹¹ Niɲba, Mari ɗebe nô kibi kamɲê sôm. Kirijna hende sôm ɗibiɲ iyôɲ menba, denge tôɲ ɲél bô kamɲê. ¹² Menba, hende gel *manê ka derômaran a wôô ka tôbe bargay ka bôri môrji kirijna ka bay na uwôliɲ Jésu ya hen, kwo pôn si sari men, kwo pôn si cêbêri men. ¹³ Menba, bay kôle iyôɲ ba: «Iyore, wô mi a meré sôm ba?» Menba, hende uwôli sara iyôɲ ba: «Wôsa bay dô temay Kelma wuɲê aɲ en hôn kirijna ka bay uwôli ya hen né.»

¹⁴ Kirijna hende kôl hen iyôɲ menba, bare cêgere menba, gel Jésu ɗebe hen niɲba, hende hôn wo ré na Jésu ré. ¹⁵ Menba, Jésu kôle iyôɲ ba: «Iyore wô mi a meré sôm ba? Mu woge na i ba?» Menba, hende kôl yaɲ ba, ré na ôbi gemé kini banê gurô bi wo hen menba, hende kôli iyôɲ ba: «Gawra, hena ré na jôbi a ré ayêri ôriɲ wolé ba, ju kôlen na erê ô ayêri.»

¹⁶ Menba, Jésu uwôgere: «Mari», menba, hende bul aɲ uwôgeri: «*Raboni», naɲ kibi hébre bôri na ôbi geliɲ biɲé are.

¹⁷ Menba, Jésu kôle iyôɲ ba: «Heben né wôsa en ô ta ligi Iban a ré tô. Niɲba, ô mu ô uɲé yênen aɲ mu kôli iyôɲ ba, ené erê ta ligi Iban a wo na Ibareɲge kenbay men, ligi Emen wuɲê a wo na Emen woɲge kenbay men hen.»

¹⁸ Menba, Mari to Magdala ô kôlijɲ bay tô Jésu wo teré gelo Kelma aɲ hende kôlji kwôlo ôbi ré kelare hen.

Jésu si sa bay tôri a

(Mt 28: 16-20, Mk 16: 14-18, Lk 24: 36-49)

¹⁹ Perare to demas hende to hen na, bay tôri daɲji mô bô ira aɲ legeji kermiɲ dô sarji a, wôsa bay hariɲ Jubɲê. Menba, Jésu so dɛbe derôrji a aɲ kôlji iyôɲ ba: «Bi bô jalê wo Emen baa naɲ ken.»

²⁰ Kirijɲa ôbi kôl hen iyôɲ menba, ôbi gelji hôlmê iyare to kôbri men, kwa bôri a men. Kirijɲa bay tôri gili hen iyôɲ menba, yirji dôrji damaɲ. ²¹ Menba, Jésu hô kôlji iyôɲ ba: «Bi bô jalê baa ré ken. Mega wo Iban na joon hen na, nôbi kôba, en jénge men.»

²² Kirijɲa ôbi kôl hen iyôɲ kô niɲ menba, ôbi dô bul wo dami sarji a aɲ kôlji iyôɲ ba: «Engéɲge Tunu toɲ hendi bô bôrê. ²³ Bɲjé ka ka dɛ bôɲge jalê sa têriɲ toji a hen na, Emen kôba, a dɛ bôri jalê sa têriɲ toji a men, ka ken dɛ bôɲge jal têriɲ toji a ré hen na, Emen kôba, a dɛ bôri jalê sa têriɲ toji a ré men.»

Kwôlo Jésu kôlijɲ Tomas

²⁴ Tomas ôbi tôri wo pôni perê ka môj kibi wôô wo bay uwôgeri Kerma hen ré naɲ kirijɲa Jésu ré siɲ sa megêri a hen. ²⁵ Tô megêri ka baa hen kôli iyôɲ ba: «Nini gel Kelma.» Menba, ôbi kôlji iyôɲ ba: «Hena ené gel kôbri wo bay na di naɲ pôndé hen né men, hena ené dôbe kôben hôlmê iyare to kôbri a hen ré men, hena ené dôbe kôben kwa kabrêri ka bay na cubu naɲ dargaw hen né a men na, na bê bôn sara ré kwôy.»

²⁶ Wulê marge cêgê menba, bay tô Jésu hô daɲji bô ira menba, Tomas naɲ ci niɲ. Kermiɲ ligiriɲ ta menba, Jésu so dɛbe derôrji a aɲ kôl iyôɲ ba: «Bi bô jalê baa ré ken.»

²⁷ Menba, ôbi kôlij Tomas iyôŋ ba: «Erajɩ naɩ kôbem na aɩ ju hamijɩ hôlmê iyare to kôben a men, usojɩ naɩ kôm na aɩ ju hamijɩ hôlmê iyare to kwa kabrên a hen a men, aɩ ju ði narê kwôlê wom baa aɩ ju bi bôm sara.»

²⁸ Menba, Tomas uwôli sara iyôŋ ba: «Kelma wujê, Emen wujê.»

²⁹ Menba, Jêsu kôli iyôŋ ba: «Na wô gelé wo ju gelen hen aɩa jeré bi bôm sara hen. Niɩba, biɩné ka gelen né aɩ bi bôrji san a hen na, yirji a dôrji.»

³⁰ Jêsu hô li aɩgaɩ giɩê ka gay gay kwône a tu bay tôri a niɩba, kwôliji kôlij bô magtubu a na ré. ³¹ Niɩba, are bay ka hen lij bô magtubu a hen iyôŋ, bi kené bi bôrŋge sara mega wo Jêsu ré na *Krist Kema Emen aɩ hena kené bi bôrŋge sari a ba, kené môriɩ tu geɩ sa kibri.

21

Jêsu si sa bay tôri ka jurgem a hen kibi cér wo bay uwôgeri Tibériyad hen

¹ Cêgê menba, Jêsu hô si sa bay tôri a kibi cér wo Tibériyad a. Geré sé wo ôbi siɩ sarji a bi a na.

² Wulê wo pôni na, Simô Piyêr men, Tomas wojɩ Kerma hen men, Nataniyêl wo Kana bô emê wo Galilé a naɩ kam Jêbédé men, bay tô Jêsu ka pôni wôô a men bay kê m danji kirijɩ pôn. ³ Simô Piyêr kôlji iyôŋ ba: «Na erê uré.»

Menba, bay kôli iyôŋ ba: «Niɩbay kôba, niɩa erê naɩ ju men.»

Menba, bay si ô aɩ ðayji bô bato a ôrji uré. Yoyre hende to hen na, bay ðu kuyê kani pôn nêŋ iyôŋ né kwôy. ⁴ Tô kirijɩ pulôl menba, Jêsu ðebu kibi cér a niɩba, bay tôri hôn wo ré na ôbi ré. ⁵ Menba, Jêsu kôlji iyôŋ ba: «Kam manê, ken ðu kuyê kani ré ba?» Menba, bay uwôli sara iyôŋ ba: «Nini ðu ani ré kwôy.»

⁶ Menba, ôbi kôlji iyôn̄ ba: «Bêṅge bera si sa kôbi gusurô hen iyôn̄ aṅ ka uṅé kuyê.»

Bay uwôl bera menba, bay nêṁ wurére ta biṅ ré niṅ, wô kuyê ka mêy ka bay pera hen. ⁷ Menba, ôbi tô Jêsu wo Jêsu geyri gaṅ hen kôliṅ Piyêr iyôn̄ ba: «Na Kelma.» Menba, kirij̄na Simô Piyêr toy wo ré na Kelma hen iyôn̄ menba, ôbi hô dôbe bargay ka ôbi ré hariṅ tô bôri uriṅ hen aṅ, neṅgere kuriṅ kam a. ⁸ Tô bay tô Jêsu ka baa hen jubo bato wuroṅ kuyê ka wôn bera hen eraṅ guba cér a, wôsa bay ré na mêter arew naṅ guba cér. ⁹ Kirij̄na bay sa biṅ guba menba, bay gel deseri tare to kuyê jééṅ sara naṅ mapa yé kwa a menba, Jêsu kôlji iyôn̄ ba: ¹⁰ «Eraṅge naṅ kuyê ka ken pera hen dê iyôn̄.»

¹¹ Simô Piyêr d̄ay bô bato a aṅ wuro bera to kuyê ka damné arew naṅ tôre bay kibi subu wôn bô ta hen tôṅ, bi wo kuyê wôn bera kêṁ hen kôba, hende yêgeriṅ ré kwôy. ¹² Menba, Jêsu kôlji iyôn̄ ba: «Eraṅge ken sa ôṁ.» Niṅba, ôbi tôri wôni pôn iyôn̄ kôba, nêṁ eṅgeréri iyôn̄ ba: «Ju na i ba ré.» Wôsa bay hôn wo ré na Kelma niṅ. ¹³ Menba, Jêsu uso d̄a aṅ ay mapa aṅ biji men, hô pô kuyê biji a men.

¹⁴ Hen a ba, na têê subu tori wo Jêsu siṅ sa bay tôri a kirij̄na ôbi jiṅ siṅ kamṅê hen.

Jêsu iyêl naṅ Piyêr

¹⁵ Kirij̄na bay ôṁ are kô niṅ menba, Jêsu eṅgeriṅ Simô Piyêr iyôn̄ ba: «Simô kema Ja, ju geyen gôliṅ kamaṅ ka baa hen ba?» Menba, Simô Piyêr uwôli sara iyôn̄ ba: «Ew Kelma, ju hôn wo ené geyem.» Menba, Jêsu kôli iyôn̄ ba: «Iyôn̄ ba, ju abe kam gamgê kaṅê ben.»

¹⁶ Jêsu hô eṅgereri wo têê wôṁ wori iyôn̄ ba: «Simô kema Ja, ju geyen ba?» Menba, Piyêr uwôli sara iyôn̄ ba: «Ew Kelma, ju hôn wo ené geyem.» Menba, Jêsu kôli iyôn̄ ba: «Iyôn̄ ba, ju gem gamgê kaṅê ben.»

¹⁷ Jésu hô engereri wo têtê subu iyôn̄ ba: «Simô kema Ja, ju geyen ba?» Menba, tu Piyêr li ɲa wô engeré wo Jésu ré engereri têtê subu iyôn̄ ba: «Ju geyen ba?» hen. Menba, ôbi uwôli sara iyôn̄ ba: «Kelma, ju hôn are kêm men, ju hôn wo ené geyem a men.» Menba, Jésu kôli iyôn̄ ba: «Iyôn̄ ba, ju abe gamgê kaɲê ben. ¹⁸ Na tu kwôlê a ené kôlem hen: Kirɲa na ju baɲ mana tô na, jôbi a na harê tô bôm wom naɲ kôm men, ju ô kirɲ ka bôm jôbi a na geyé a men. Nɲba, kirɲa já halê na, já perê kôm ta aɲ na kwôni wo ɗaŋgi a harem tô bôm aɲ a ayem ôriɲ kirɲ ka bôm gey ré a hen.»

¹⁹ Ôbi kôl hen iyôn̄ ɗiré geliɲ temare to Piyêr ré sa ma hen aɲ ré na temare to ré sa ulê hini emê sa Emen. Kirɲa Jésu kôl hen iyôn̄ kô niɲ menba, ôbi kôliɲ Piyêr iyôn̄ ba: «Era tòn a.»

²⁰ Kirɲa Piyêr bare cêgeri menba, ôbi gel ôbi tô Jésu wo Jésu geyri gaɲ hen era tôrji a. Na ôbi a na yé kabrê Jésu a kibi emê aɲ na engereri iyôn̄ ba: «Kelma, na i bi a ayê sam hen ba?» ²¹ Kirɲa Piyêr gili menba, ôbi kôliɲ Jésu iyôn̄ ba: «Kelma, a kwo na ba, na mi a sa sari a men ba?»

²² Menba, Jésu kôli iyôn̄ ba: «Hena ené gey bi ôbi ré mô geɲ kwôy wo ené buloɲ herɲ ba, dôlem jôbi iyeɲ ba? Jôbi ju era tòn a.»

²³ Sa kwôlê bi wo hen a na, bay ayê bôô kôl iyôn̄ ba, ôbi tô Jésu bi wo hen ré ma ré. Nɲba, Jésu na kôliɲ Piyêr mega wo ôbi tôri bi wo hen ré ma ré ré, nɲba, Jésu na kôli na iyôn̄ ba: «Hena ené gey bi ôbi ré ma ré kwôy wo na buloɲ herɲ ba, dôlem jôbi iyeɲ ba?»

²⁴ Na ôbi tô Jésu wo Jésu geyri gaɲ bi a derê kwôli are bay ka hen men, na ôbi a lê bô magtubu hende to na hen a men. Aɲ nini hôn wo kwôlê bi wo ôbi ré dô hen na, ré na tiri.

²⁵ Jésu hô li anɔga ɔɔangi kwône a. Aɔn hena bay ré gey ciré derê kwôliji pôn pôn kêm bô magtubu a ba, kiriɔn ka bay ré biɔn magtubu hende to hen ba, ré naɔnê sa terare nà.

Magtubu tôô toꝓ bɨnare to kôrbi

Kimré: Magtubu tôô toꝓ bɨnare to kôrbi New Testament
copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kimré

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 28 May 2022

9dff176-4e78-52cc-9acd-204efe85cf84